

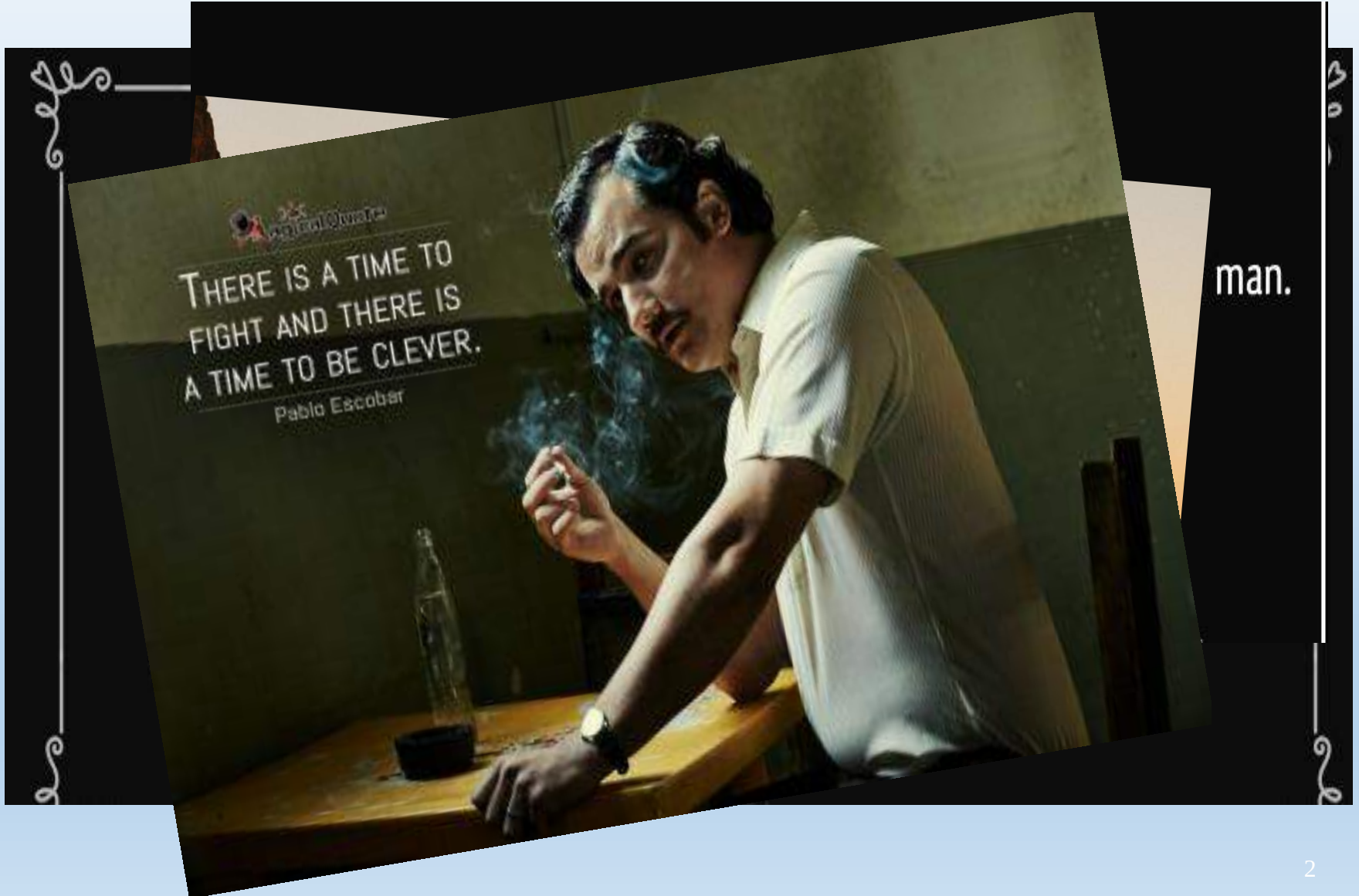
Elektrik Piyasasında Rekabet Hukuku Uygulamaları

Mert Karamustafaoğlu (LL.M.)

Erdem&Erdem Ortak Avukatlık Bürosu Rekabet ve Uyum Uzmanı
Enerji Hukuku Arařtırma Enstitüsü Yönetim Kurulu Üyesi

mertkaramustafaoglu@erdem-erdem.av.tr

Geçmiş ve Gelecek

4054 Sayılı Kanun

□ Anayasal Dayanak ve Rekabet Kavramı

1982 Anayasası'nın 167. maddesi
«Devlet; para, kredi, sermaye, mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemlerini sağlayıcı ve geliştirici tedbirleri almak ve piyasalarda fiilî veya anlaşma sonucu doğacak tekelleşme ve kartelleşmeyi önlemek ile mükelleftir.»

□ 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun (1994)

- Amaç: mal ve hizmet piyasalarındaki rekabetin sağlanması
- Kapsam: Türkiye'deki tüm mal ve hizmet piyasaları

Tanımlar

- ❑ **Rekabet:** Mal ve hizmet piyasalarındaki teşebbüsler arasında özgürce ekonomik kararlar verilebilmesini sağlayan yarışı,
- ❑ **Hâkim Durum:** Belirli bir piyasadaki bir veya birden fazla teşebbüsün, rakipleri ve müşterilerinden bağımsız hareket ederek fiyat, arz, üretim ve dağıtım miktarı gibi ekonomik parametreleri belirleyebilme gücünü,
- ❑ **Teşebbüs:** Piyasada mal veya hizmet üreten, pazarlayan, satan gerçek ve tüzel kişilerle, bağımsız karar verebilen ve ekonomik bakımdan bir bütün teşkil eden birimleri,
- ❑ **Teşebbüs Birliği:** Teşebbüslerin belirli amaçlara ulaşmak için oluşturduğu tüzel kişiliği haiz ya da tüzel kişiliği olmayan her türlü birlikleri,
- ❑ **Kartel:** Fiyat tespiti, müşterilerin, sağlayıcıların, bölgelerin ya da ticaret kanallarının paylaşılması, arz miktarının kısıtlanması veya kotalar konması, ihalelerde danışıklı hareket konularında, rakipler arasında gerçekleşen, rekabeti sınırlayıcı anlaşma ve/veya uyumlu eylemleri,

Ceza Yönetmeliği

☐ Ceza Yönetmeliği;

- **Karteller için**, yüzde ikisi ile yüzde dördü,
- **Diğer ihlaller için**, binde beşi ile yüzde üçü,
- Oranların belirlenmesinde, **ilgili teşebbüs veya teşebbüs birliklerinin piyasadaki gücü, ihlal neticesinde gerçekleşen veya gerçekleşmesi muhtemel zararın ağırlığı** gibi hususlar dikkate alınır.
- Birinci fıkraya göre belirlenen para cezası miktarı;
 - a) Bir yıldan uzun, beş yıldan kısa süren ihlallerde yarısı oranında,
 - b) Beş yıldan uzun süren ihlallerde bir katı oranında artırılır.
- **Kartelde belirleyici etkisi saptanan teşebbüs yöneticileri ve çalışanlarının her birine ayrı ayrı, aktif işbirliği gibi hususlar dikkate alınarak, teşebbüse verilen cezanın yüzde üçü ile yüzde beşi arasında bir oranda para cezası verilir.**

Rekabeti Kısıtlayıcı Sözleşme Yasası

Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar

- ❑ Mağaza, ürün, hizmet, mal veya hizmet piyasa, doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti kısıtlama ya da kısıtlama amacını taşıyan bir anlaşma ya da karar doğurabilecek. Bu anlaşmalar, uyumlu eylemler ve kararlar, birleşmelerin bu tür kararlar, anlaşmalar, uyumlu eylemler ve kararlar aykırı ve yasaktır.

Sekil Şartı Yok

4. Madde Kapsamında Anlaşmalar

☐ Yatay Anlaşmalar

- Rakipler arasındaki her türlü anlaşma
- Şekil şartı yok
- Otel blok notları, elektronik postalar, ajanda notları bile olabilir.
- Tüm tarafların onayı şart değil, bir teşebbüste bulunmuş olması yeterli. Ör/ Toplantı notları

Rekabet Kurumu'ndan elektrik perakende ve dağıtım şirketine 38 milyon TL ceza

GÜNCEL

Patates ve Soğan Fiyatlarına İlişkin Kamuoyu Açıklaması

Patates ve Soğan Fiyatlarına İlişkin Kamuoyu Açıklaması

Patates ve Soğan Fiyatlarına İlişkin Kamuoyu Açıklaması

22.6.2018

TÜMÜ

Kısa Tarihin Tabela Liderleri

❖ **Toplam bir soruşturmada verilen en yüksek idari para cezası;**

Bankacılık Soruşturması: 1.116.957.468,76 TL

En Yüksek Garanti Bankası Grubu: 213.384.545,76 TL

❖ **Tek teşebbüse verilen en yüksek idari para cezası;**
TÜPRAŞ : 412.015.081,24 TL

Enerji Sektöründe Yatay Anlaşma Tipleri

□ Enerji Sektöründe tipik uygulamalar;

- Elektrik üreticileri arasında ortak üretim amaçlı santral kurulması ya da alınması,
- Petrol üretimi alanında ortak offshore tesis kurulması ya da arama faaliyeti yürütülmesi,
- Tüketicilerin beraberce enerji alımı konusunda sözleşme imzalaması,
- Enerji üreticilerin, tedarik şirketlerinin ürünlerini beraberce piyasaya sürmek/pazarlamak konusunda anlaşma yapması,
- Anlaşmanın yatay mı dikey mi olduğu hukuki nitelendirilmesine göre değil, rekabetçi ilişkiye göre yapılır.

Yatay Anlaşmalar Yoluyla Rekabet İhlalleri

- ❑ Özellikle rakipler arasında yapılan yatay anlaşmalar, tarafların pazardaki gücüne (Pazar payları % 30-40'ı aşarsa) bağlı olarak tıpkı bir kartel anlaşması gibi etkili olabilir. Ancak pazardaki diğer teşebbüslerin, alternatif temin kaynaklarının ve tüketicilerin dengeleyici alım gücü önemli.
- ❑ Riskli haller neler;
 - **Tarafların fiyat ya da üretim miktarı üzerinde anlaşmaları**
 - **Coğrafi ya da müşteri bazında pazarı bölüşmeleri**
 - **İşbirliği sonucunda elde edecekleri Pazar gücü aracılığı ile fiyatları artırmaları, arzı kısımları, ürünlerin çeşitliliğini ve teknolojik gelişme hızını azaltmaları**
 - **Elektrik açısından özel durum;** base load açısından üreticilerin ürünlerinin tamamen homojen nitelikte olması ve kalitesinin farklılık göstermemesi (Veba/Viag ve Nuon/Reliant kararları) nedeniyle Pazar gücünün etkisinin daha fazla olması.

Bölge Paylaşımı İçeren Anlaşmalar

Bölge Paylaşımı

- ❑ Özellikle dikey entegre dağıtım şirketlerinin birbirlerinin bölgelerine girmemeleri konusunda yaptıkları anlaşmalardır (**Watt AG II kararı-1997**). Birbirlerine komşu olan bu şirketler birbirlerinin bölgelerinde faaliyet göstermezler. En önemli rakip bu benzer bölgede faaliyet gösteren dağıtım şirketi olduğundan yeni girişler oldukça etkisiz hale gelir.
- ❑ Önemli kararlar AB’de 90’lı yıllarda. **Ijsselcentrale (1991)** ve **SHG/EDF-ENEL (1992)** kararları.
- ❑ **Ijsselcentrale** Hollanda’daki elektrik sağlayıcıların Hollanda’ya ithal edilen elektrik enerjisini tek bir toptan sağlayıcı firma (ortak girişim) rezerve etme konusunda anlaşma yapıyorlar. Bunu dikey entegre operatörler arasındaki anlaşmalarla geliştiriyorlar. Bu anlaşmaların etkisi sonucunda tüketiciler elektriği başka kaynaklardan temin edemiyor.
- ❑ **Enel** kararı ise İtalyan ve Fransız elektrik üreticilerinin arasında. Anlaşma Alpler bölgesinde kurulu olan ve İtalya’ya daha yakın olan bir küçük Fransız üreticiye (SGH) karşı yapılıyor. Bu anlaşma neticesinde SGH üretimini İtalya yerine önce EDF’ye satıyor o da ENEL’e bu üretimi satıyor.
- ❑ Klasik bir Pazar gücü kullanımı, arkada yatan motif Pazar paylaşımı

Bölge Paylaşımı İçeren Anlaşmalar II (MEGAL Pipeline)

- ❑ **MEGAL Pipeline** kararında (2009), her iki grup şirketleri rus gazının ithali için Çek Cum. ve Avusturya'dan geçen boru hattını imal ediyorlar. Bu anlaşmanın bir şartı birbirlerinin bölgelerinde bu gazı satmamak (tarih 1975). Anılan hükmü gaz direktiflerine aykırı olmasına rağmen devam ettiriyorlar. Komisyon bu anlaşma yüzünden liberalizasyonun yararlarının Fransa ve Almanya pazarlarında yeterince görülmediğini ve her iki teşebbüsün liberalleşmeye rağmen güçlü konumlarını koruduğunu tespit ediyor.
- ❑ Taraflar 2005 yılındaki gaz direktifine kadar birbirlerinin bölgesine hiç girmiyor, bu tarihten sonra ise ancak çok kısıtlı şekilde giriyor.
- ❑ Her ne kadar 2004 sonunda artık bu bölge paylaşımı hükmünün geçersiz olduğu **yazılı olarak** ifade edilse de Komisyon ihlalin en az Eylül 2005'e kadar devam ettiğini tespit ediyor.
- ❑ Bunda en önemli bulgu tarafların 2005 yılında dahi birbirlerinin stratejilerini tartıştıkları toplantılar yapmaya devam etmeleri ve GDF'nin Almanya'ya satışlarında 2005 yılında önemli bir artış olmaması.
- ❑ Savunmalar oldukça ilginç; E.ON, GDF'nin Almanya pazarında agresif bir varlık göstermeyeceğini ve kendisinin de Fransa'da bir satış noktası açmasının çok da karlı olmadığını ifade ediyor.
- ❑ GDF ise gerçekleşen toplantıların aralarındaki tarihsel yakın ilişkiden kaynaklandığını ve kendilerinin Almanya'daki muhtemel gaz satışı konusundaki düşüncelerini paylaştığını belirtiyor.

Yatay Anlaşmalar Kılavuzu Bilgi Değişimi Örnekleri

Portakal suyu (Etkinlik Kazanımı)

- ☐ İlgili pazarda şişelenmiş taze portakal suyu üreten beş teşebbüs bulunmaktadır.
- ☐ Talep son derece istikrarsız, yere ve zamana göre değişiyor.
- ☐ Meyve suyunun üretim tarihinden itibaren bir gün içerisinde satılması ve tüketilmesi zorunlu.
- ☐ Üreticiler, satış noktalarının her birinde, satışı yapılamayan meyve sularına ilişkin günlük bazda bilgi toplamaya karar veriyor.
- ☐ Bu bilgileri bir sonraki hafta kendi internet sitesinde yayımlayacak bağımsız bir pazar araştırması şirketi kurmaya karar veriyorlar.
- ☐ Yayımlanan istatistikler, üreticilerin ve perakendecilerin talebi öngörmelerini ve ürünü daha iyi konumlandırmalarını sağlayacak.
- ☐ Bilgi değişimi öncesinde pazarda büyük miktarda meyve suyunun ziyan olmaktadır. Pazar etkin çalışmamaktadır.
- ☒ Sonuç olarak, bazı dönemlerde ve bazı bölgelerde talebin karşılanamaması durumu ortaya çıkmaktadır.

Yatay Anlaşmalar Kılavuzu Bilgi Değişimi Örnekleri (Devam)

Portakal suyu (Etkinlik Kazanımı) -Devam

- ☐ Arz ve talep fazlasının daha iyi öngörülmesine imkan tanıyan bilgi değişimi sistemi, tüketici talebinin karşılanamadığı durumları önemli ölçüde azaltmış ve pazardaki satış miktarını artırmıştır.
- ☐ **Değerlendirme:**
- ☐ Oldukça yoğunlaşmış bir pazarda, yeni ve stratejik verilerin değişimi söz konusudur.
- ☐ Bu bilgi değişiminin rekabeti kısıtlayıcı etkilere sebep olma riski vardır.
- ☐ Buna karşın, talebin fazla olduğu yerlerde arzın artırılmasından ve talebin az olduğu yerlerde arzın kısılmasından elde edilen etkinlik kazanımlarının, potansiyel kısıtlayıcı etkilerin önüne geçmesi muhtemeldir.
- ☐ Bilgi değişimi kamuya açık ve toplulaştırılmış olarak gerçekleştirildiğinden, gizli ve teşebbüs bazında gerçekleştirilen bir bilgi değişimine kıyasla daha az rekabeti kısıtlama riski taşımaktadır.
- ☐ Bu nedenle, söz konusu bilgi değişimi, piyasa aksaklığını gidermek için gerekli olanın ötesine geçmemektedir.
- ☐ Muafiyet tanınabilir....

PETDER Kararı

(09.09.2009 tarihli ve 09-41/1000-257 sayılı karar)

- **İddialar:**

- Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği kapsamında, Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından atık motor yağı toplama piyasasında tek yetkili kuruluş olarak atanan Petrol Sanayi Derneği (PETDER)'nin, bu yetkilendirmeye birlikte ilgili piyasada hakim duruma geldi,
- PETDER tarafından atık motor yağlarının gerekli kategori testleri yapılmadan toplanması ve yönetmelikteki emredici hükümlere rağmen kategori farklılıkları gözetilmeden tüm atık motor yağlarının karıştırılması söz konusu,
- Buna paralel olarak toplanan atık yağın çok büyük bir kısmının 2. kategori atık yağ sayılarak enerji amaçlı (yakıt) olarak kullanıma sunuluyor,
- Bunu geri kazanım alanında faaliyet gösteren şirketlerin hammadde olarak kullanıyor.

PETDER Kararı (Devam)

(09.09.2009 tarihli ve 09-41/1000-257 sayılı karar)

İddialar:

- ☐ PETDER üyesi petrol şirketlerinin motor yağı üreticisi olarak ***piyasadaki motor yağı fiyatlarını kendi aralarında anlaşarak belirledikleri***
- ☐ Bu şirketlerin madeni yağ üretimindeki finansal, teknolojik ve ticari avantajlarından yararlanarak atık yağ piyasasını da ele geçirmek istedikleri,
- ☐ Böylece atık yağlardan üretilen yağların piyasaya çıkmasını engellemek istedikleri,
- ☐ ***Petrol şirketlerinin hem motor yağı üreticileri olup piyasaya yağ sürdükleri, hem de piyasadaki atık yağları toplayarak bu piyasadaki rekabet koşullarını bozmak ve kontrol etmek istedikleri,***

PETDER Kararı (Devam)

(09.09.2009 tarihli ve 09-41/1000-257 sayılı karar)

Değerlendirme:

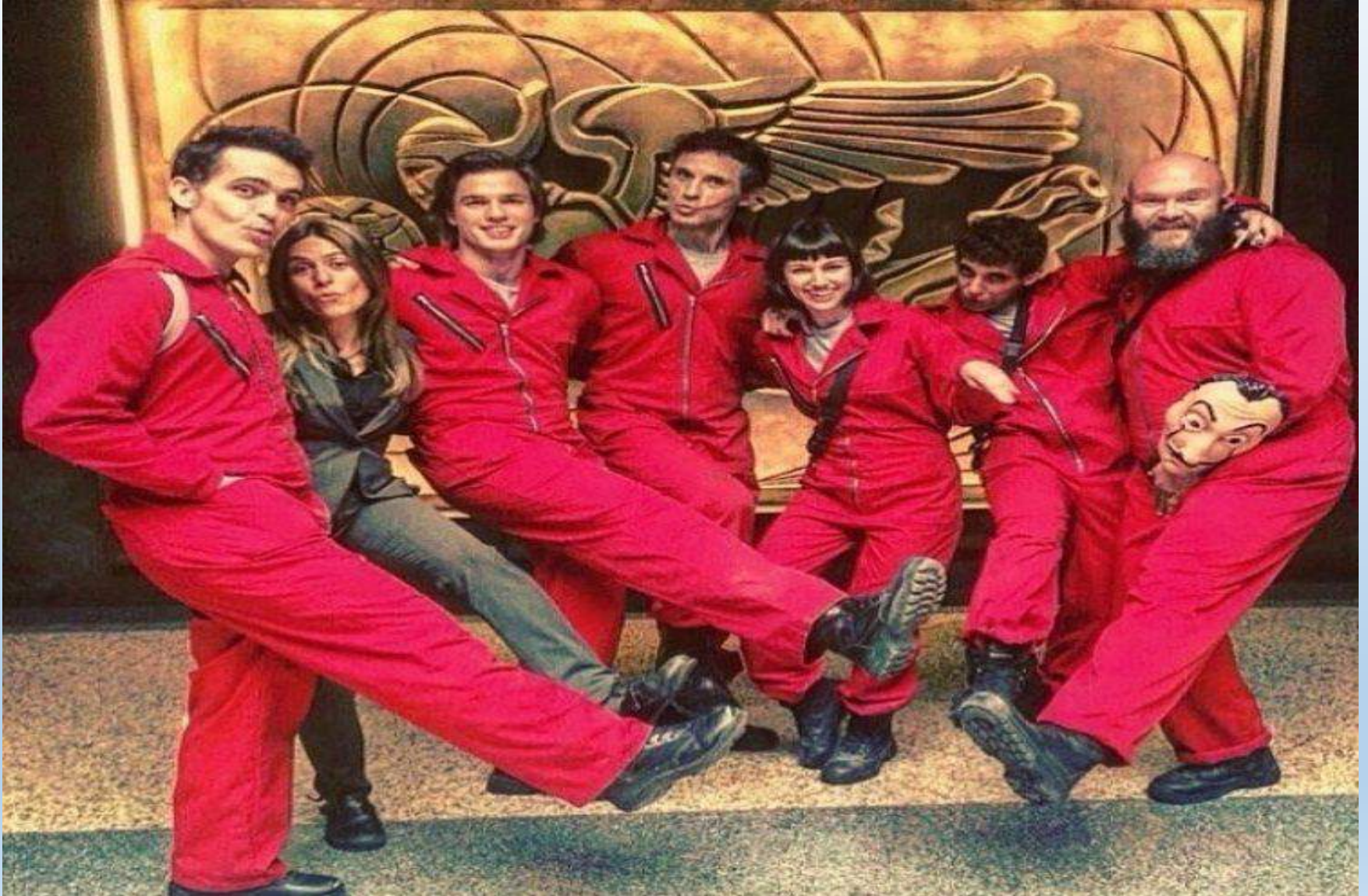
- ☐ «Dosya kapsamında yapılan incelemelerden, PETDER üyesi olan madeni yağ üreticisi ve ithalatçısı petrol şirketlerinin, piyasadaki madeni yağ arzını kontrol ettiği, ayrıca PETDER üyesi petrol şirketlerinin motor yağı üreticisi olarak piyasadaki motor yağı fiyatlarını **kendi aralarında anlaşarak belirlediklerine işaret eden herhangi bir bilgi veya belgeye rastlanmamıştır.** Bu çerçevede anılan iddialara ilişkin şikayetlerin reddedilmesi gerektiği kanaatine ulaşılmıştır.»
- ☐ Delil yetersizliği nedeniyle ret...
- ☐ Ama sadece Rekabet ihlali için delil yok tespiti var, sorun yok değil...

PETDER Kararı (Devam)

(09.09.2009 tarihli ve 09-41/1000-257 sayılı karar)

Değerlendirme:

- ☐ «Bununla birlikte, ilgili mevzuat hükümlerinin etkin bir şekilde işletilemediği ve geri kazanım firmalarının ham madde temininde güçlük çektiği ya da hiç temin edemediği, bu uygulamalar nedeniyle anılan teşebbüslerin dolaylı olarak etkilendiği görülmüştür. İlgili mevzuatın etkin bir şekilde uygulanamamasında bir takım gerekçelerin bulunduğu da belirtilmektedir.»
- ☐ Raportörlece PETDER Genel Sekreteri ile yapılan görüşmede;
 1. Toplanan atık motor yağlarının ayrı ayrı kategori testine tabi tutulmasının ekonomik ve teknik olarak mümkün olmadığı,
 2. Yönetmeliğe göre bu testlerin yapılmasının atık motor yağı üreticisinin sorumluluğunda olmasına rağmen atık üreticilerinin bu sorumluluklarını çeşitli nedenlerle yerine getirmediği,
 3. Bu yüzden atık yağların 2. kategori olarak değerlendirildiği,
 4. Atık yağları taşıyan araçlarda her bir kategori için ayrı bölme bulunmamasının neden olduğu

Otomotiv Distribütörleri Derneği Kararı

(14.07.2011 tarihli ve 11-43/916-285 sayılı karar)

- **DOSYA KONUSU:** Otomotiv Distribütörleri Derneği (ODD)'nin web sitesi, veri tabanı ve diğer sebeplerle hazırlanan raporlardaki bilgilerin yayınlanmasına yönelik teşebbüs birliği kararına menfi tespit belgesi verilmesi veya muafiyet tanınması talebi.
- **İlgili Ürün Pazarı:** yeni binek otomobil ve hafif ticari araçların pazarlanması ve dağıtımı.
- **İlgili Coğrafi Pazar:** Türkiye

Otomotiv Distribütörleri Derneği Kararı

(14.07.2011 tarihli ve 11-43/916-285 sayılı karar)

Rekabet Kurulu’nun 15.04.2004 tarih ve 04-26/287-65 sayılı kararı ,

- ☐ ODD web sitesi ve burada yer alacak istatistikî nitelikteki bilgilere ilişkin teşebbüs birliği kararına menfi tespit belgesi veriliyor.
- ☐ İlgili internet sitesinde yer verilen bilgiler:
 1. Türkiye’de satılan yeni otomobil ve hafif ticari araçların yıllık ve aylık bazda toplam satış ve ithalat miktarları,
 2. Yeni otomobil ve hafif ticari araçlar için markaların, aylık ve yıllık bazda Türkiye genelindeki satış miktarları ve pazar payı verileri,
 3. Yeni otomobil ve hafif ticari araç satışlarının marka bazında yerli-ithal dağılımı.

Otomotiv Distribütörleri Derneği Kararı

(14.07.2011 tarihli ve 11-43/916-285 sayılı karar)

Bilgi Değişiminin Rekabet Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi:

➤ Pazarın Yapısı

- pazarın yoğunlaşma derecesi
- arz ve talep yapısı
- pazarın yoğunlaşma oranı - rekabeti sınırlayıcı etkilerin ortaya çıkması pazardaki teşebbüs sayısı, bu teşebbüslerin pazar paylarının simetrik oluşu ve bu yapının devamlılığı

➤ Değişilen Bilginin Niteliği

- ticari sır/ kamuya mal olacak bir bilgi
- bireysel özellik/ toplulaştırılmış olduğunda
- geleceğe yönelik/ geçmiş veri
- Bilgi değişiminin sıklığı
- ***Değişilen bilgi sayesinde rakiplerin birbirlerinin gelecekteki faaliyetlerine ilişkin tahmin yapma imkânının nasıl etkilendiği (Öngörülebilirlik)***

Otomotiv Distribütörleri Derneği Kararı

(14.07.2011 tarihli ve 11-43/916-285 sayılı karar)

Menfi Tespit Değerlendirmesi

- Muhtelif zamanlarda markaların şebekelerindeki personel sayısı, yetkili satıcı ve servis adetlerine ilişkin paylaşımlar yapılmasının ilgili pazarlarda rekabeti sınırlayıcı etkisi yok.
- Bu bilgiler teşebbüslerin ticari stratejilerine ilişkin kararları üzerinde etkili olacak ve koordinasyon riski taşıyacak nitelikte bilgiler değil.
- Ancak il bazında ayrıştırılmış veriler, lansman bilgileri ve markaların filo satış rakamlarının paylaşılması hususlarında, sözü edilen verilerin kapsamının geniş tespit edilmesi halinde koordinasyon riskinin ortaya çıkabilir, menfi tespit alamaz.

Bireysel Muafiyet Değerlendirmesi

- Malların Üretim veya Dağıtımı ile Hizmetlerin Sunulmasında Yeni Gelişme ve İyileşmelerin ya da Ekonomik veya Teknik Gelişmenin Sağlanması
- Tüketicinin Yarar Sağlaması
- İlgili Piyasanın Önemli Bir Bölümünde Rekabetin Ortadan Kalkmaması
- Rekabetin Zorunlu Olandan Fazla Sınırlanmaması

Otomotiv Distribütörleri Derneği Kararı

(14.07.2011 tarihli ve 11-43/916-285 sayılı karar)

Sonuç:

- Muhtelif zamanlarda **markaların şebekelerindeki personel sayısı, yetkili satıcı ve servis adetlerine ilişkin bilgi paylaşımı kararına** menfi tespit belgesi verilmesine
- Ancak ;
- ✓ Toplam binek ve ticari araç satışlarının illere göre dağılımına ilişkin üçer aylık verileri yayınlamaları,
- ✓ Yeni modellerine ilişkin kesin olmayan takvim çalışmalarını(lansman) yayınlamaları,
- ✓ Binek ve hafif ticari araçların filo satışlarında markaların devlet, kiralama şirketleri, taksiler, leasing ve özel satış olarak sınıflandırılan alıcı gruplarına yönelik satışlardaki payını yayınlamaları menfi tespit verilmiyor. ,

Otomotiv Distribütörleri Derneği Kararı

(14.07.2011 tarihli ve 11-43/916-285 sayılı karar)

Şart:

Yerinde İnceleme

- ❑ Genelde sabah baskınları şeklinde ve birden fazla ekiple gerçekleştirilir.
- ❑ Ellerinde bir yetki belgesi bulunur.
- ❑ M.14. ve m. 15'deki bilgi isteme ve yerinde inceleme yetkileri kullanılır.
- ❑ Yerinde incelemenin engellenmesi ya da zorlaştırılması halinde binde 5 idari para cezası. (en düşük miktar 10.000 TL)
- ❑ Yerinde incelemenin mahkeme kararı ile gerçekleştirilmesi, yerinde incelemenin engellenmesi ve zorlaştırılmasına ilişkin olarak öngörülen idarî para cezasının uygulanmasını engellemez.
- ❑ Engellenme halleri çok çeşitli olabilir. Özellikle **uzmanların içeri girişlerinin geciktirilmemesi** önemlidir.

Yerinde İncelemede Yapılacaklar

- ❑ Uzmanların girmek istedikleri odaya **yarım saat içinde** ulaşmaları sağlanır. Güvenlik dahil herkes bu konuda bilinçli olmalıdır.
- ❑ Avukat bulundurma hakkı vardır ama makul bir süre beklenilir. Bu konuda kesin kural yoktur, ısrar edilememelidir.
- ❑ Bir «arama listesi» çerçevesinde bilgisayarlara bakılır. Ayrıca masa üstündeki belgeler ve masanın ortası özellikle incelenir.
- ❑ Organizasyon şemasından hareketle en uygun kişiler seçilir. Bir kişinin uzmanlara refakat etmesi gerekir.
- ❑ Özel belgelere ve eşyalara bakılmaz. Alınan belgelerin bir fotokopisi, kaşelenerek alınır. Uzmanların aldığı tüm belgelerden bir örnek de şirkete bırakılır. Buna ilişkin tutanak tutulur.
- ❑ Müvekkil-Avukat yazışmaları konusunda gizlilik kuralları vardır. Bu tarz bilgiler kural olarak alınamaz.
- ❑ Alınan belgelere ilişkin ticari sır değerlendirmesi yapılır. Bunların gizli tutulması talep edilebilir.

Yerinde İncelemede Yapılmaması Gerekenler

X Paniklemeyin.

- ✓ Hemen Rekabet hukuku danışmanına veya şirketin yetkili birimlerine haber verin.
- ✓ Rekabet Uzmanlarını bekletmeden gitmek istedikleri odaya alın.
- ✓ Yetki belgelerini okuyun ve kimliklerine bakın. Fotokopilerini alın.
- ✓ İncelemenin konusu hakkında mümkün olduğunca bilgi almaya çalışın.
- ✓ Rekabet hukuku danışmanı veya avukat için makul bir bekleme süresi isteyin.

X Israrcı olmayın.

- ✓ İnceleme sırasında uzmanlara nezaret edin ama incelemeyi engellemeyin.
- ✓ Özel eşyalarınızı gösterdikten sonra alabilirsiniz.
- ✓ Bilgisayarların ve odaların sahipleri orada bulunmuyorsa dahi şifreleri IT departmanından alın ve açın.

X İnceleme sırasında veya hemen öncesinde bir şey silmeyin.

X Server üzerinden müdahale etmeyin. IT kökenli uzmanlar incelemelere katılır.

- ✓ Tutanağı okuyun ve itirazlarınız, düzeltmeleriniz varsa belirtin.
- ✓ Ticari sırların değerlendirilmesi veya cevaplar için süre isteyin.

X Bilmediğiniz soruya cevap vermeyin, yazılı cevap vermek isteyin.

Muafiyet Sistemi

1) Bireysel Muafiyet

2) Grup Muafiyeti

- ☐ Bazı rekabeti kısıtlama etkisi olan anlaşmalar doğurdukları etkinlik nedeniyle (özellikle teknik gelişim ve tüketici yararı halinde) izin verilebilir. Kazanımların sadece teşebbüse yaradığı hallerde muafiyet şartları gerçekleşmez.
- ☐ Bildirim şartı yok.
- ☐ En önemli Tebliğ «Dikey Anlaşmalar Tebliği»
- ☐ Diğer örnekler; Teknoloji Transferi, Motorlu Taşıtlar, Ar-Ge, Sigorta Sektörü, Uzmanlaşma Anlaşmaları Grup Muafiyeti Tebliğleri.
- ☐ Amaç iş yükünü azaltmak ve hangi tip anlaşmaların yapılabileceği konusunda genel bir sinyal vermek

Bireysel Muafiyetin Şartları

- **a)** Malların üretim veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması,
- **b)** Tüketicinin bundan yarar sağlaması,
- **c)** İlgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması,
- **d)** Rekabetin (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla sınırlanmaması,

Risk ve Fırsat=> Oldukça belirsiz kavramlara yer verilmesi.
Özellikle (a) ve (d) bentleri Rekabet Politikasına bağlı.

AB Hukukunda Uygulama (Etkinlik)

Komisyon iki tür etkinlik kazanımını dikkate alır;

1- Maliyet Düşüşü

2-Niteliksel Kazanımlar

❑ **Jahrhundertvertrag (1993)** kararında Komisyon **arz güvenliğini** niteliksel kazanımlar arasında görmüş ve muafiyet tanımıştır. (uzun dönemli münhasırlık içeren anlaşmanın süresini kısaltarak)

❑ **İstihdamın korunması Metro (1977)** kararında ekonomik açıdan pazarda çeşitli problemlerin varlığı da dikkate alınarak muafiyet gerekçesi olmuştur.

❑ Başka örnekler; -**Yeni üretim tekniklerinin geliştirilmesi**
Ör/ Yürüyen bantların endüstriye girmesi,

- **Çevrenin Korunması** (Çevrenin daha az kirletilmesi) ;
Exxon/Shell (1994), Philip/Osram (1993), Ford/VW-CarbongasTechnologie (1983)

AB Hukukunda Uygulama (Tüketicinin Menfaati)

- Rekabetin kısıtlanması neticesinde elde edilen kazanımların tüketicilere yansıtılma şartı. Zararla, yansıtılan yarar arasında denge olmalı. Kısıtlama büyükse, yansıtılan bu etkinlik kazanımı büyük olmalı.
- Enerjide bu husus özellikle arz güvenliğinde var sayılıyor. Ör/ Ulaşım da arzın düzenli hale gelmesi (***Lufthansa/SAS-Eurotunnel II- 1994***), yiyecek sektöründe (***Metro I-1977***)
- Enerji arzını uzun vadeli olarak garanti altına almak; ***Jahrhundertvertrag*** (1991); ***Scottish Nuclear*** (1990), ***Ijsselcentrale*** (1985), ***BP/Kellog*** (1983), ***Carbon Gas Technologie*** (1976)
- Bir Petrol Krizinin zararlar etkilerini azaltmak; ***Campus Oil*** (1984)

Uzun Dönemli Enerji Sözleşmeleri

- ❑ Uzun dönemli sözleşmeler zaman içerisinde her iki taraf için sürdürülmesi gerekli alım ve satım miktarları nedeniyle özgürlüğü kısıtlayıcı hale gelebilir. (sağlayıcıyı seçme hakkı, başka alıcıyla sözleşme yapma hakkı)
- ❑ Pazara yeni girenler veya girmek isteyenler mallarını satacak alıcı bulamazken, alıcılarda rekabetin nimetlerinden daha iyi kalitede fiyatta ürünlerden yararlanamazlar.
- ❑ Bu anlamda dikey anlaşmalara ilişkin Rekabet Kurumu ve Komisyon düzenlemesinde 5 yıllık rekabet yasağı süresi var.

Uzun Dönemli Enerji Sözleşmeleri ve Muafiyet Şartları

- ❑ **Arz Güvenliği nedeniyle** (yan sınırlama olarak)
- ❑ **Etkinlik kazanımları nedeniyle:** Gaz tüketicileri için depolama maliyetlerini ortadan kaldırıyor. Elektrikte özellikle yeniden satıcılar kendi santrallerini kurmak zorunda kalmıyorlar.
- ❑ **Yatırım ve amortismanndan kaynaklanan risklerin bertaraf edilmesi:** Özellikle batık maliyetlerin yüksekliği nedeniyle bu sözleşmelerin bu maliyetleri çıkaracak kadar uzun olmasına izin veriliyor. Soru; acaba gereksiz yatırımlar yapıp bunu anlaşmanın içine yedirme ve süreyi uzatma hali. İpucu 15 yıla kadar sözleşmelere izin verilebiliyor.
- ❑ **Gaz sektöründe arz güvenliği** o kadar önemseniyor ki herşeyi ona bağlamak mümkün. Özellikle ülke üretimi yetersizse....

Uzun Dönemli Enerji Sözleşmeleri; AB Komisyonu

- ❑ ***Ijsselcentrale***; Hollanda'daki elektrik sağlayıcıların Holandaya ithal edilen elektrik enerjisini tek bir toptan sağlayıcı firma (ortak girişim) rezerve etme konusunda anlaşma yapıyorlar. Bunu dikey entegre operatörler arasındaki anlaşmalarla geliştiriyorlar. Bu anlaşmaların etkisi sonucunda tüketiciler elektriği başka kaynaklardan temin edemiyor.
- ❑ Komisyon bu uzun süreli tedarik anlaşmasını ihlal niteliğinde bulup, muafiyet tanımıyor. Ülkenin 4 adet elektrik şirketi ile koordinasyon doğuran ortak girişim şirketi SEP (İthalat ve ihracat ile iştigal ediyor) 25 yıllık bir sözleşme imzalamış.
- ❑ Tarafların bu anlaşmaya zarar getirecek şekilde rakip bir ithalat veya ihracat anlaşması yapmaları yasak.
- ❑ Ülke içindeki sözleşmelerle de son tüketicilerin ithalat yapması yasaklanıyor.
- ❑ Böylelikle bir münhasırlık ortaya çıkıyor. Asıl neden SEP'in yapısı ve kurucu anlaşma

Otoprodüktör kararı (13 il kesinti kararı) (03.08.2006 tarihli ve 06-57/757-221 sayılı karar)

Konu çok tanidik; «*Basında çıkan haberlerden hareketle, otoprodüktörlerin aralarında anlaşarak elektrik kesintisine gidip gitmediklerinin tespiti*»

❑ **30 adet özel üretim şirketinin aralarında anlaşarak arz miktarını sınırlandırıp sınırlandırmadıkları**

- Toplu olarak her gün saat 22.00'den itibaren üretimlerini azaltıyorlar mı?
- Öyle ise, bu durum bir *anlaşmadan mı kaynaklı*, yoksa ekonomik ve rasyonel gerekçelere mi dayanıyor?
- Batı bölgelerdeki 13 ilin elektriğinin kesilmesiyle sonuçlanan 01.07.2006 tarihindeki **sistem oturmasına** özel üretim şirketlerinin anlaşarak yaptıkları bir *boykot mu neden oldu*?
- Sistem oturması öncesinde ve sonrasında, devreye girilerek üretim yapılması yönündeki TEİAŞ talimatlarına uyuldu mu?
- Uymadılarsa, bu durum bir *anlaşmadan mı kaynaklı*?

Otoprodüktör kararı

(03.08.2006 tarihli ve 06-57/757-221 sayılı karar)

“Sayın Üyemiz,

2 Haziran 2006 günü, İstanbul’da gerçekleştirilen Dernek Toplantısında, ana gündem maddesi olan doğalgaz zammı görüşülmüştür;

Buna göre;

BOTAŞ tarafından yapılan son zam sonrasında, Dernek üyelerimize ait bir kısım tesislerdeki maliyet artışları nedeniyle üretim yapılamaz noktaya gelindiği belirlenmiştir. **Gerçek maliyetlere dayanmayan bu tarife yapısı içinde, zararına üretime devam edilemeyeceği belirtilmiştir.**

Bundan böyle, üye şirketlerimizin girdi maliyetleri çerçevesinde maliyet analizlerini yapmaları ve buna göre de, **kendi tesislerinde üretime devam edip etmeyeceklerine karar vermeleri gerektiği** ifade edilmiştir.

Diğer üyelerimizin de, konu hakkında benzer konuşmaları sonrasında toplantı sona erdirilmiştir.»

Otoprodüktör kararı

(03.08.2006 tarihli ve 06-57/757-221 sayılı karar)

İlgili Coğrafi Pazar: Türkiye sınırları.

İlgili Ürün Pazarı: Elektrik üretimi ve ticareti pazarı.

Değerlendirme:

Toplu olarak her gün saat 22.00'den itibaren üretimlerini azaltıyorlar mı?

- ☐ TEİAŞ'tan alınan "01 Temmuz 2006 Ege Bölgesi Sistem Oturması Ön İnceleme Raporu"nun "20 Haziran- 9 Temmuz Dönemi Bursa Bölgesi Otoprodüktör Çalışma Eğrileri" başlıklı 4 no'lu ekinde **üretim şirketlerinin saat 22.00'den sonra üretimlerini azalttıkları görüldü.**

Bu durum bir anlaşmadan mı kaynaklı, yoksa ekonomik ve rasyonel gerekçelere mi dayanıyor?

- ☐ Bu duruma **TETAŞ yük alma-yük atma fiyatlarının neden olduğu** ve bunun rasyonel olduğu değerlendirildi.

Otoprodüktör kararı

(03.08.2006 tarihli ve 06-57/757-221 sayılı karar)

Batı bölgelerdeki 13 ilin elektriğinin kesilmesiyle sonuçlanan 01.07.2006 tarihindeki sistem oturmasına özel üretim şirketlerinin anlaşarak yaptıkları bir boykot mu neden oldu?

- Yerinde incelemelerde, **boykotu gösteren bir belge bulunmadı.**
- Sistem oturması sürecinin üretim şirketleri henüz devredeyken başladığı ve şirketlerin bu olayda bir boykot girişiminin olmadığı değerlendirildi.

Sistem oturması öncesinde ve sonrasında, devreye girilerek üretim yapılması yönündeki TEİAŞ talimatlarına uyuldu mu?

- TEİAŞ:
 - Yalnız Oymapınar'a talimat verildi ve **Oymapınar talimata uymadı,**
 - Sistem oturduktan sonra toparlanma sürecinde ise **Zorlu Enerji** ve **BİS Enerji**'den yardım istendi, ancak Bursa Sanayi Trafo Merkezi'nde arızanın devam etmesi nedeniyle talep istenilen ölçüde gerçekleşmedi.

Uymadıysa, bu durum bir anlaşmadan mı kaynaklı?

- **Özel üreticilerin birlikte hareket ederek TEİAŞ talimatlarına uymadıkları yönünde bir delil elde edilemedi.**

Otoprodüktör kararı

(03.08.2006 tarihli ve 06-57/757-221 sayılı karar)

Ayrıca; 02.06.2006 tarihinde **EÜD** bünyesindeki üreticiler, Zorlu Enerji’de yapılan toplantıda BOTAŞ zammı sonrasında **zararına üretime devam edemeyeceklerini belirtmişler**. Ancak, **toplu olarak bir eylem yapmaya yönelik karar alınmadığı**; üyelerin maliyetlerini değerlendirerek üretime devam edip etmeyeceklerine kendilerinin karar vermeleri yönünde ifadeler görülmüş.

Sonuç:

4054 sayılı Kanun’u ihlal eden eylemlerin tespit edilememesi nedeniyle soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verildi.

Akla Gelenler:

- ☐ Dar bir ilgili Pazar tanımı ama o zamana kadar ki uygulamaya paralel
- ☐ Delil tespitinde anlaşma yerine data analizini içeren, daha uzun süreli bir incelemenin, ekonometrik bir araştırmanın daha verimli olup olmayacağı
- ☐ Kapasite tutma uygulamasının basit bir örneği...

13 Şubat kararı

(09.05.2012 tarih ve 12-25/714-200 sayılı karar)

İddia yine çok tanıdık...

«Elektrik gün öncesi piyasasında teklif veren piyasa katılımcılarının **aşırı yüksek fiyatların oluşmasına neden olmak** suretiyle 4054 sayılı Kanun’u ihlal ettikleri iddiası.»

- 2006 yılındaki kararlar çok büyük benzerlik var...Yöntem yine aynı...Hep o şarkı...
- Elektrik Borsasının ayak sesleri ile yüksek enerji fiyatlarının kamu oyu gündemine gelmesi...

Değerlendirme:

- BOTAŞ, doğal gaz ile elektrik üreten santrallere yaptığı **doğal gaz satışlarında mecburi kısıntıya** gitmiş.
- **Santrallerin büyük kısmı faaliyetini durdurduğundan**, elektrik **arzında** önemli bir **düşüş** gerçekleşmiş.
- 13 Şubat 2012 tarihinde GÖP’te gerçekleşen yüksek fiyatlar, arz ve talep koşullarının doğal ve beklenen bir sonucu.
- Ekonomik ve rasyonel bir gerekçe bulunmuş, data incelemesi yine yok...

6. Madde - Hakim Durum

❑ **Hakim durum:** Belirli bir piyasadaki bir teşebbüsün, rakipleri ve müşterilerinden bağımsız hareket ederek fiyat, arz, üretim ve dağıtım miktarı gibi ekonomik parametreleri belirleyebilme gücüne sahip olmasıdır.

- Hakim durumda olmak değil, bu hakim durumu çeşitli şekillerde kötüye kullanmak yasaktır.
- Hakim durumdaki firmaların özel sorumluluğu vardır. Buna uygun hareket edilmesi esastır.
- Tek ya da birlikte hakim durum söz konusu olabilir.

«**bir veya birden fazla teşebbüsün** ülkenin bütününde ya da bir bölümünde bir mal veya hizmet piyasasındaki hakim durumunu **tek başına veya birlikte** kötüye kullanması»

❑ **MUAFİYET YOLU YOK....**

❑ **Tek bir teşebbüsün davranışlarını konu alır (m.4 den farklı).**

M.6 Hakim Durumun Kötüye Kullanılması (örnekler)

Rakip faaliyetlerin zorlaştırılması

Eşit durumdaki alıcılara farklı uygulamalar

Bağlama

Mal vermenin reddi

Yıkıcı Fiyat / Aşırı Fiyat

Gidiş Yolu

1. İlgili Ürün ve Coğrafi Pazarın Belirlenmesi
2. Hakim Durum Kriterlerinin (Pazar payı, Pazar şartları v.s) çerçevesinde hakim durum tespiti.
3. Hakim Durumun kötüye kullanılması neticesinde piyasada rekabetin kısıtlandığının tespit edilmesi (illiyet bağı araştırması)
4. Makul ve haklı gerekçelerin değerlendirilmesi. Objektif ve haklı gerekçelerin var olup olmadığının değerlendirilmesi
5. Eylemin yasaklanması ve ceza tespiti...

❑ Muafiyet 6. madde kapsamında verilemez. Hakim durum neticesinde rekabet kısıtlanmışsa muafiyet yoktur. Tek kurtuluş yolu objektif ve haklı nedenler. ÖR/ iletim ve kapasite kısıtı

Birleşme ve Devralmalar

Birleşme veya Devralma

- ❑ **Madde 7-** Bir ya da birden fazla teşebbüsün **hâkim durum yaratmaya veya hâkim durumlarını daha da güçlendirmeye yönelik** olarak, ülkenin bütünü yahut bir kısmında herhangi bir mal veya hizmet piyasasındaki **rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunu doğuracak şekilde** birleşmeleri veya herhangi bir teşebbüsün ya da kişinin diğer bir teşebbüsün mal varlığını yahut ortaklık paylarının tümünü veya bir kısmını ya da kendisine **yönetimde hak sahibi olma yetkisi veren araçları**, miras yoluyla iktisap durumu hariç olmak üzere, devralması hukuka aykırı ve yasaktır.

Rekabete Duyarlı Bilgi Değişimi

- ☐ Pazarın şeffaf olması veya şeffaflık yoluyla daha güçlü ve etkin olması yasak değil.
- ☐ Yasak olan teşebbüsler arası bilgi değişimi yoluyla şeffaflığın o teşebbüsler arasında sağlanması ve bunu bir rekabeti kısıtlayıcı anlaşma ve/veya uyumlu eylem için yapmaları
- ☐ Şeffaflık rekabetçi mi, değil mi?
- ☐ Optimum şeffaflık
- ☐ Şeffaflığın kime sağlandığı (*The UK Tractor Registration Exchange Case*)
- ☐ Hangi çeşit bilginin, ne kadarının, katılımcılardan hangilerine açık olacağı sorunu.
- ☐ Kamuya açık bilgiler, pazardan toplanan bilgiler (anket, müşteriler veya Pazar analizi) yasak kapsamında değil.

Bilgi Değişimi

işlerinin
bilginin
tebbüsler
aldır.
otiv ve
l olarak
tlamaya
n,
n elde
Pazar ve

18-09/157-77

- (23) **Belge 7:** MEDİFARM'ın bir müşteri ile arasında gerçekleşen ve bir şirket çalışanının bilgisayarından elde edilen 28.12.2017 tarihli Whatsapp yazışmalarında aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

"Müşteri:

[GÖRÜNTÜ]...

Medifarm:

Sabit liste (.....) TL ama ek malzeme bizde yok bilgilerinize"

- (24) **Belge 8:** MEDİFARM'ın bir müşteri ile arasında gerçekleşen ve bir şirket çalışanının bilgisayarından elde edilen 15.02.2018 tarihli Whatsapp yazışmalarında aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

"Müşteri:

[GÖRÜNTÜ]

Merhaba (.....) Eczanesi (.....) ben lütfen listeyi fiyatlandırıp döner misiniz? Lütfen listeyi ürün ürün ayrı fiyatlandırabilir misiniz?

Medifarm:

Merhaba

Bu listenin tamamı 1500 TL tutuyor.

Biz sadece ücretini alıyoruz, malzemeyi hastanenin talebine göre hastanın ihtiyacına göre hastaneye gönderiyoruz

Bilgilerinize..."

- (25) **Belge 9:** MEDİFARM'ın çalışanları arasında gerçekleşen ve bir şirket çalışanının bilgisayarından elde edilen 28.12.2017 tarihli yazışmada aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

"(.....):

1 Ocaktan itibaren sabit malzeme listesi fiyatı KDV dahil (.....) TL hareketli (.....) TL olarak belirledik. Ayrıca yeni sistem olarak artık hastalara malzemeler elden teslim edilmeyecek ve biri hastaya biri doktoruna verilmek üzere 2 nüsha fatura teslim edilecek daha sonra hastanın bize getireceği fatura üzerinden karşılaştırmamızı yapacağız. Hastaya da malzemelerini steril ettirip, hastaya uygun ölçülere göre doktoruna göndereceğinizi söyleyebilirsiniz daha iyi olur.

Başkent (.....) hoca ve (.....) in iletisi..."

- (26) **Belge 10:** MEDİFARM'ın çalışanları arasında gerçekleşen ve bir şirket çalışanının bilgisayarından elde edilen 17.05.2016 tarihli yazışmada aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

Sektör Toplantıları İçin Uyarılar

❑ Rakiplerle Temaslar

- En problemli alan
- Teşebbüs birlikleri, sosyal hayat çerçevesinde rakiplerle bir araya gelinmesi ve en önemlisi sektör toplantıları
- Golf Toplantıları (CRT Karteli), Av Gezisi (Seven Sister ve Enerji Karteli)
- Biraz da bizden; Dernek yemeği, iftar programı, düğün & dernek

Yapılacaklar

- ✓ Rakiplerinizi sık sık görüşmekten kaçınin.
- ✓ Şimdiki ve gelecekteki fiyatları ve unsurlarını konuşmayın.
- ✓ Fiyat, kapasite ve satış şartlarına ilişkin rakamları paylaşmayın. (Fiyat Listeleri)
- ✓ Alım fiyatlarını, ihale şartlarını konuşmayın.
- ✓ Toplantılarda gündemi önceden isteyin ve tehlikeli konuları görürseniz gitmeyin.
- ✓ Rekabet hukukuna aykırı şeyler konuşulursa itiraz edin ve tutanağa geçirin. Toplantıyı terk edin. Bunu da kayda geçirin, tutanağın örneğini alın.

Dünya gözlük devi Luxottica'ya

Rekabet Kurumu 13 banka hakkında yürüttüğü soruşturmayı tamamladı

Rekabet Kurumu, kurumsal krediler alanında faaliyet gösteren 13 banka hakkında yürüttüğü soruşturmayı tamamladı. Soruşturmadan iki bankaya ceza çıktı, 11 banka ise ceza almadı.

gün içinde Ankara

SON KURUL KARARLARI 23.7.2018 tarihi itibarı ile :

18-23/397-190 (18.7.2018)
Simtec Sistem Hizmetleri
Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.'nin
çağın merkezi iş birimi ...

18-23/398-191 (18.7.2018)
DSM Grup Danışmanlık İletişim ve
Satış Ticaret A.Ş. ...

18-23/403-192 (18.7.2018)
OBA Makarnacılık Sanayi ve Tic. A.Ş. ...

TÜMÜ

GÜNCEL

Google LLC, Google International LLC ve Google Reklamcılık ve Pazarlama Ltd. Şti. hakkında yürütülen soruşturmanın sözlü savunma toplantısı 28 Ağustos 2018 tarihinde yapılacaktır.

Google LLC, Google International LLC ve Google Reklamcılık ve Pazarlama Ltd. Şti. hakkında yürütülen soruşturmanın sözlü savunma toplantısı 28 Ağustos 2018 tarihinde

19.7.2018 TÜMÜ

1 dakikalık okuma

Wieser, durumu "bir kargo şirketinin park cezası ödemesi gibi bir şey, bu büyüklükteki bir şirket için anlamlı bir ceza değil" şeklinde özetledi.

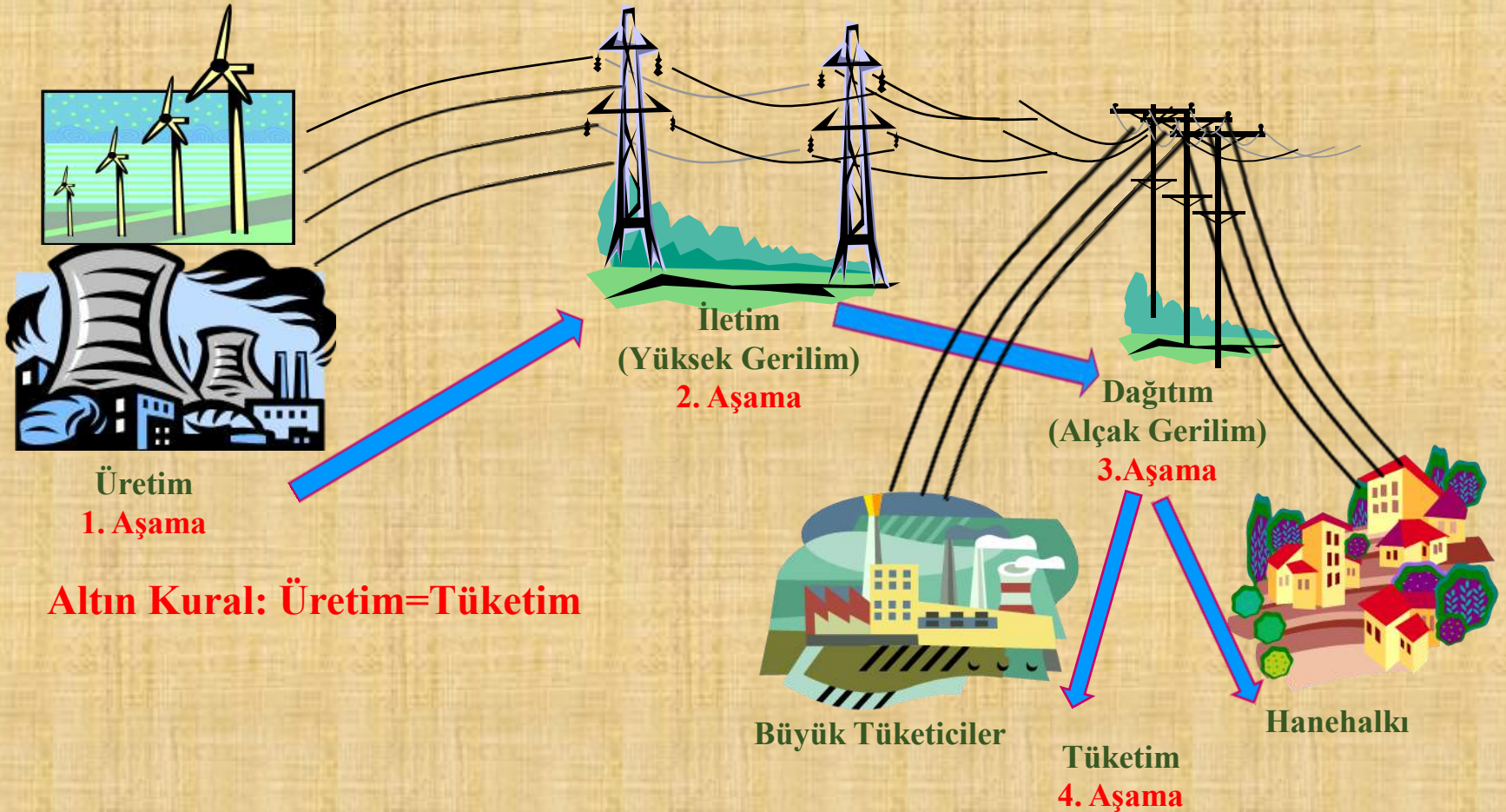
Verilen cezadan daha önemlisi şirketin akıllı telefon pazarının yüzde 80'ini elinde bulunduran

WhatsApp

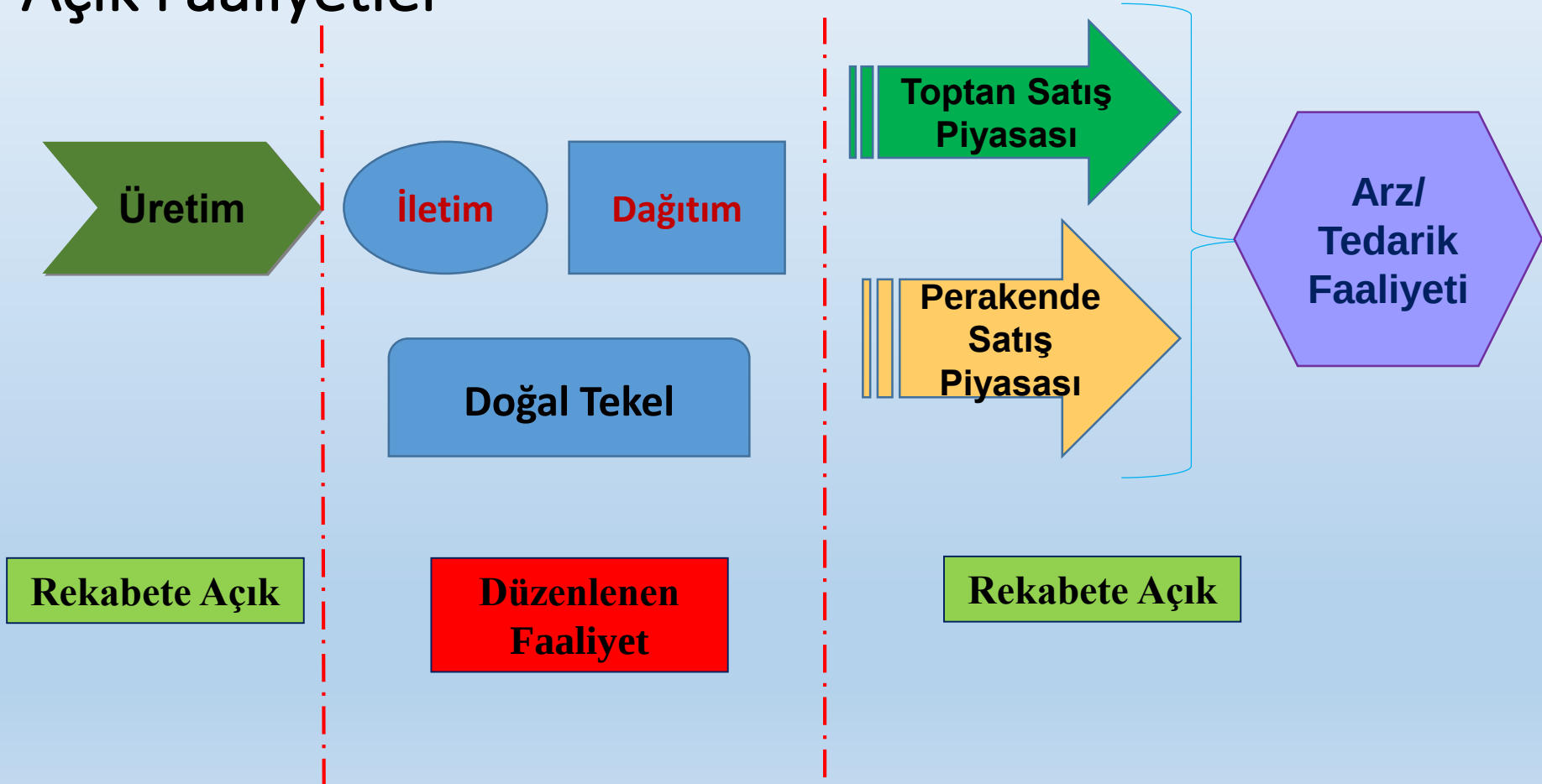
Facebook started to link with WhatsApp accounts last year CREDIT: REUTERS

Elektrik Piyasasında Rekabet Hukuku Uygulamaları

Elektrik Pazarının Özellikleri

Elektrik Piyasasında Düzenlenen ve Rekabete Açık Faaliyetler

Elektrik Sektöründe Önemli Aşamalar

- ❑ Tüketicilerin Kendi Sağlayıcısını Seçebilme Serbestisi
- ❑ Ayrıştırma (Unbundling)
- ❑ 3. Şahısların Şebekeye Erişimi (Third Party Access-TPA)
- ❑ Özellikle dağıtım ve iletim şebekeleri açısından «zorunlu unsur kavramı»
- ❑ Sektörün rekabete açılması için izlenen yol; mevcut tekелci yapının ortadan kaldırılması, doğal tekel niteliği gösteren alanlar ile rekabete açılabilen alanların dikey olarak ayrıştırılması (iletim ve dağıtımın, üretim ve ticaretten ayrılması)

Ayrıştırma (Unbundling)

Ayrıştırma : Elektrik endüstrisinin entegre yapısının dikey olarak ayrıştırılması

Amaç:

- Aynı alt piyasadaki şirketler arasında ayrımcılığı engellemek,
- Farklı alt piyasalardaki şirketler arasında çapraz sübvansiyonu engellemek,
- Şeffaflığı ve rekabeti artırmak

Ayrıştırma çeşitleri:

- Hesapların ayrıştırılması
- Yönetimsel ayrıştırma
- İşlemsel ayrıştırma
- Hukuki ayrıştırma
- Mülkiyet ayrıştırması

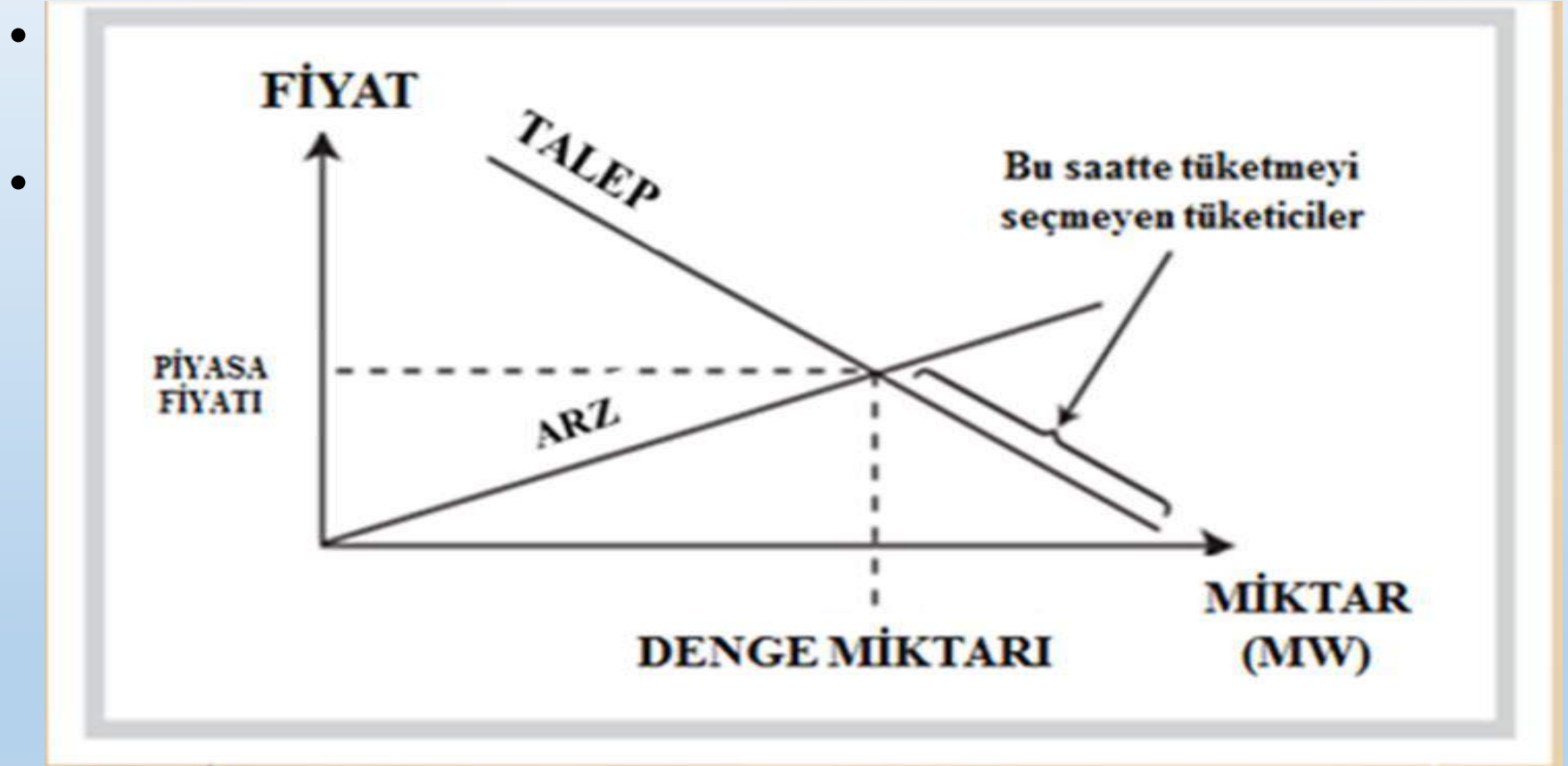
AB Üçüncü Enerji Paketi ile gelen kavramlar;

- Bağımsız İletim Operatörü (Independent Transmission Operator)-BiO
- Bağımsız Sistem Operatörü (Independent System Operator)-BSO

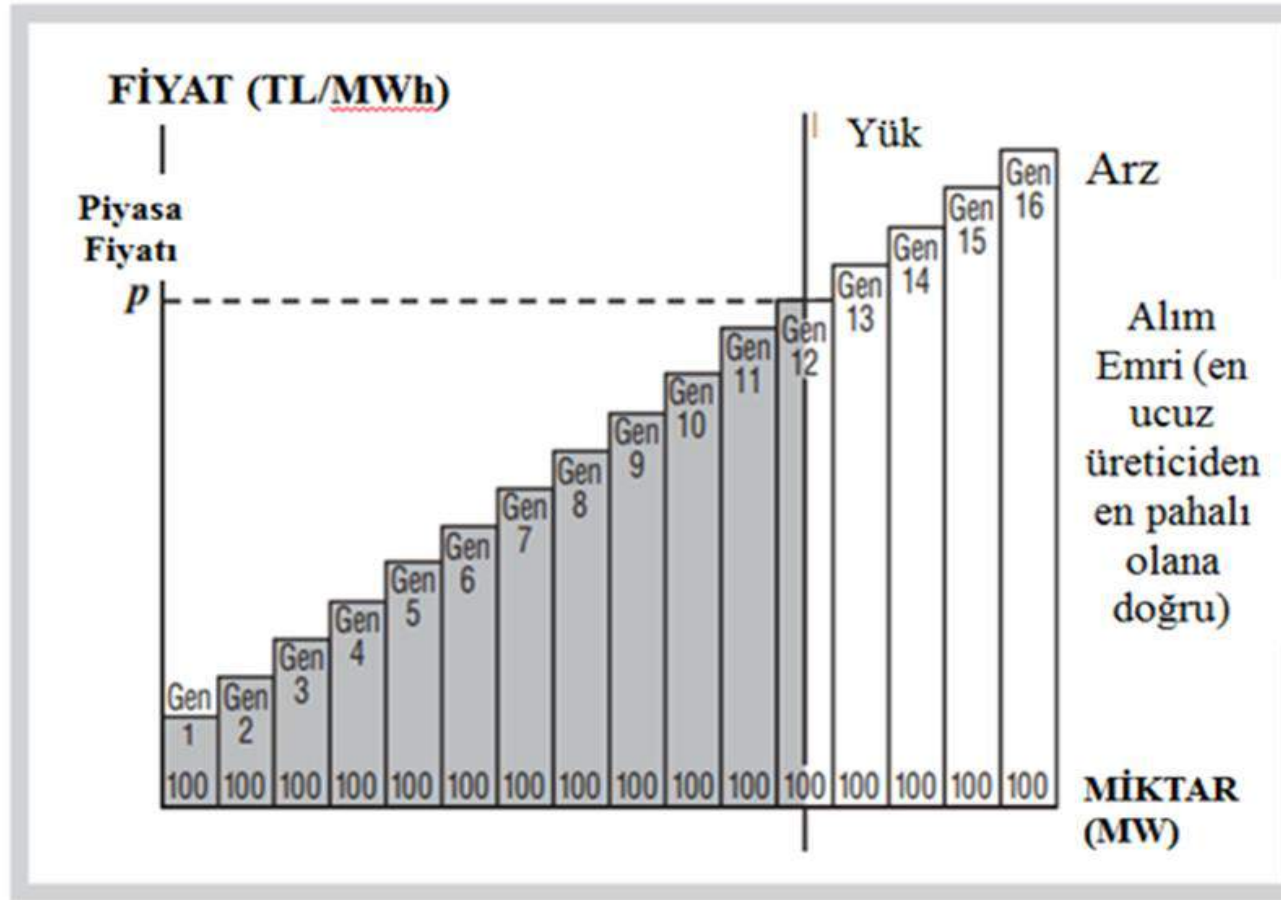
Hukuki Ayırıştırmanın Unsurları

- ❑ Şebekeye erişimde ayrımcılık. Ör/ İletim sistemi işleticisinin kendi yavru ortaklarına kapasite tahsisi konusunda ayrımcılık yapması, indirimler uygulaması.
- ❑ Rekabete duyarlı bilgiler konusunda ayrımcılık. Ör/ Şebekeyi elinde tutan teşebbüsün yönetiminde bulunan yöneticiler aracılığıyla yada çeşitli şekillerde elde ettiği stratejik bilgiler yoluyla üretim pazarı açısından avantaj sağlaması; «Çin Duvarı'nın» gerekliliği.

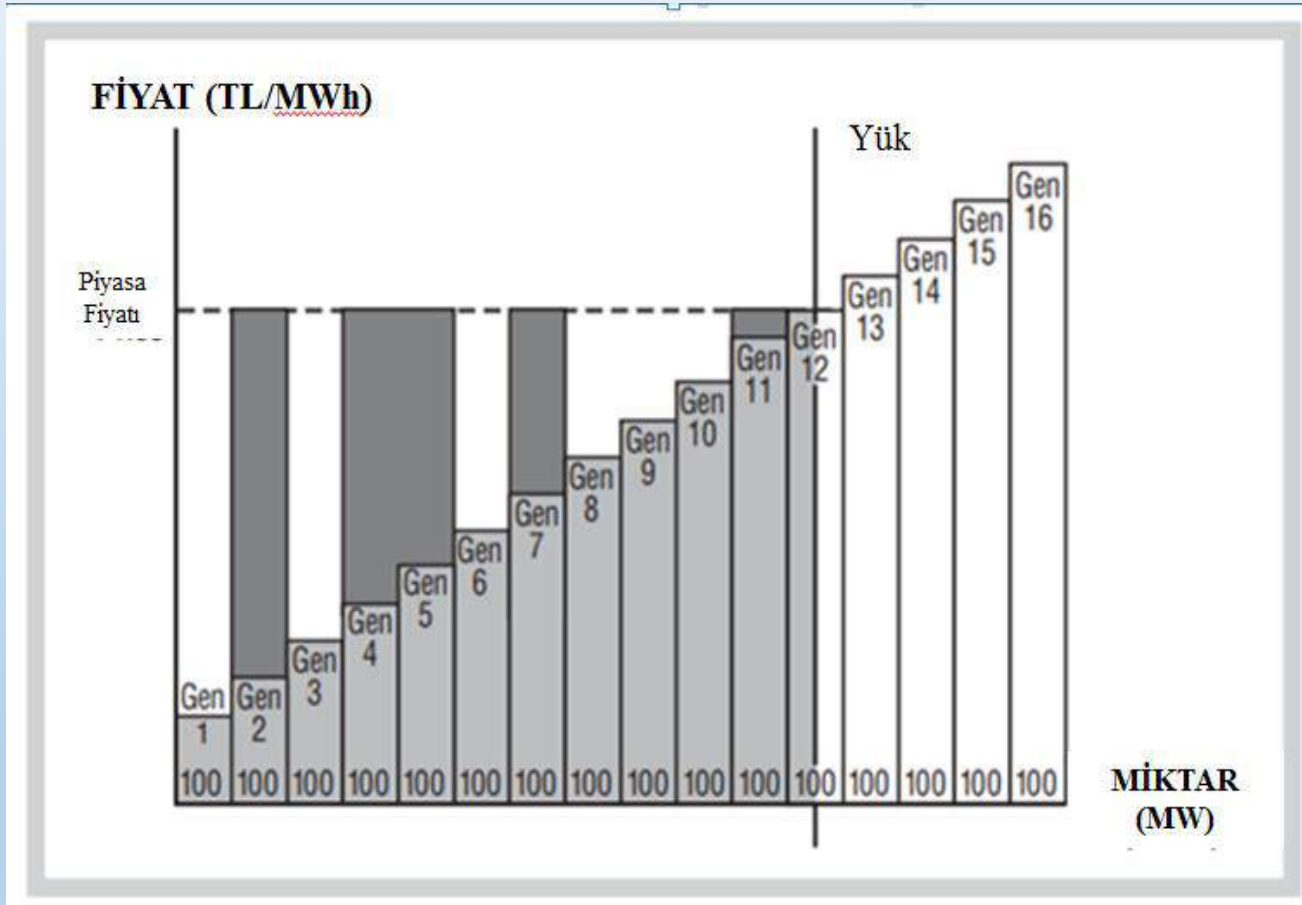
Gün Öncesi Piyasası

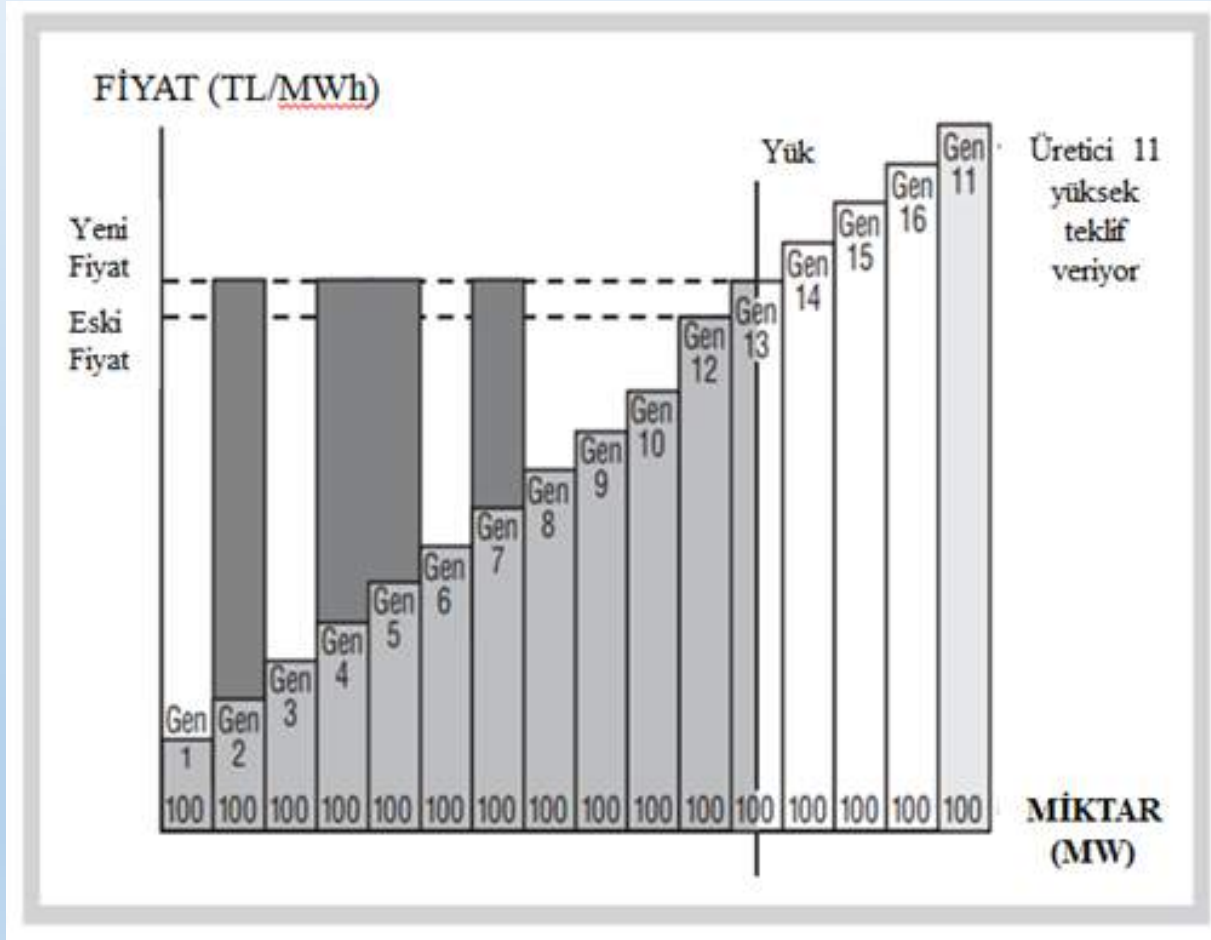
Gün Öncesi Piyasası (Fiyat)

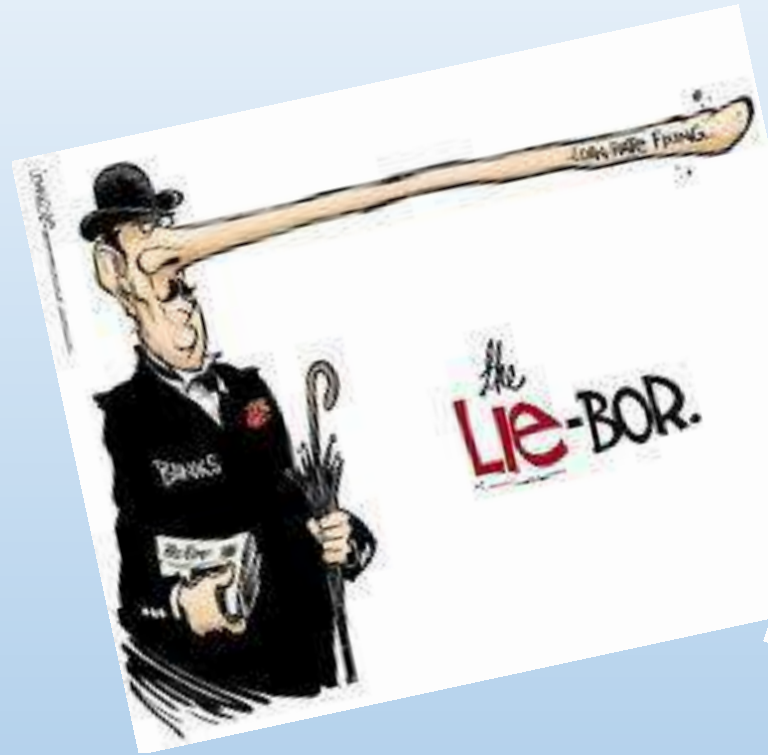
Rekabetçi Piyasa Koşullarında Kar

Teklif Edilen Fiyat Yükseltildiğinde Kar

LIBOR KARTELİ

LIBOR KARARI

(Avrupa Komisyonu AT.39924 sayılı kararı)

- ❑ **CHF Libor:** İsviçre Frangı cinsinden birçok finansal enstrüman için referans faiz oranı (Londra'da yerleşik bankaların aralarındaki teminatsız kredilere referans faiz oranı sağlama amacı)
 - ✓ Faiz oranı türevleri - şirketlerin faiz oranlarındaki dalgalanma riskini yönetmek veya spekülasyon yapmak için kullandıkları forward oranı sözleşmeleri, faiz oranı swapları veya faiz oranı opsiyonları gibi finansal ürünler
- ❑ **Sistem:** Faiz oranı farklı muacceliyet tarihlerine göre, CHF Libor paneli üyesi bankaların günlük bildirimlerine dayalı olarak belirlenir. Bankalar, her gün belirli bir saatten önce tahmini faiz oranlarını sisteme girer.
- ❑ ***“Saat 11’den önce makul bir işlem hacminde interbank piyasasında işlem yapsaydın hangi faiz oranından borçlanırdın?”***
- ❑ Daha sonra Thomson Reuters bu **bildirimlerin ortalamasına** göre her bir muacceliyet tarihine göre günlük CHF Libor oranını belirler. Sonuçta ortaya çıkan faiz oranları derhal yayımlanır ve her iş günü kamuya açıklanır.

LIBOR KARARI

(Avrupa Komisyonu AT.39924 sayılı kararı)

- ❑ **İhalelerin tarafı olan bankaların LIBOR oranlarını bilerek ve isteyerek yanlış biçimde düşük belirledikleri iddiası**
- ❑ **Bankaların LIBOR oranlarını düşük tutma gerekçesi:**
 - ✓ 1. Bankaların borçları karşılığında ödedikleri veya ödemeyi kabul edecekleri faiz oranları piyasaların bankaların risklilik değerlendirmesinin bir göstergesi
 - ✓ 2. LIBOR oranlarının suni olarak düşük belirlenmesi sonucunda davalı bankalar yatırımcılara sattıkları finansal araçlara daha düşük faizler ödediler
- ❑ **Komisyon'un soruşturması sonucunda**, Eylül 2005 ve Mayıs 2008 arasında değişen süreler boyunca toplam yedi banka (Barclays, Crédit Agricole, HSBC, JPMorgan Chase, Deutsche Bank, RBS ve Société Générale) içeren bir kartelin bulunduğu tespit edildi.
- ❑ **Coğrafi Pazar:** Tüm Avrupa Ekonomik Alanı (AEA)

LİBOR KARARI

(Avrupa Komisyonu AT 2024 sayılı kararı)

LIBOR KARARI

(Avrupa Komisyonu AT.39924 sayılı kararı)

Taraf	İthalale Katılım Süresi	Ceza (€)
Crédit Agricole	5 ay	114 654 000
HSBC	1 ay	33 606 000
JPMorgan Chase	5 ay	337 196 000

«Yatırım ve büyüme için sağlam ve rekabetçi bir finansal sektör şarttır. Bankalar, Tek Pazarda faaliyet gösteren diğer tüm şirketler gibi AB rekabet kurallarına uymak zorundadırlar.»

Margrethe Vestager

«Bu piyasa sadece bankalar için değil, aynı zamanda euro faiz oranı türevlerini kullanan Tek Pazardaki birçok şirket için de çok önemlidir.»

(Avrupa Komisyonu’nun 7 Aralık 2016 tarihli basın duyurusundan)

Elektrik Dağıtım Sektöründe Son Dönem Soruştırmalar

Elektrik Sektörü Son Dönem Kararlar

Serbest Tüketicilerin Sağlayıcı Değiştirmesi Sorunu

- ❖ CLK (İstanbul Avrupa Yakası, Akdeniz Elektrik)
- ❖ İstanbul Anadolu Yakası
- ❖ AYDEM ve GEDİZ

Teşebbüs Birliği Kararı/ Rekabeti kısıtlayıcı Uzlaşma

- ❖ ELDER

CLK KARARI

22.10.2014 tarih, 14-42/762-338 sayılı KARAR

İDDİALAR;

1. CLK Akdeniz Elektrik Perakende Satış A.Ş.'nin Antalya-Burdur-Isparta illerinde bulunan **tüketicilere, sözleşmesiz bir şekilde elektrik kullandıkları ve elektriklerinin kesilebileceği gerekçesiyle zorla uzun dönemli ve tüketicinin aleyhine hükümler içeren perakende satış sözleşmesi imzalatmaya çalıştığı.**
2. CLK Boğaziçi Elektrik Perakende Satış A.Ş.'nin, **tüketicilerin başka tedarikçilere geçişlerini zorlaştırmak, tüketicileri habersiz bir şekilde kendi portföyüne dahil etmek ve buna benzer davranışlarla pazarı rakiplere kapattığı,**

CLK KARARI İlgili Pazar

- ❑ ilgili ürün pazarları “elektrik enerjisinin dağıtımı” ve “elektrik enerjisinin perakende satışı”
- ❑ ilgili coğrafi pazarlar ise “İstanbul Avrupa yakası” ve “Antalya, Isparta ve Burdur illeri”

CLK KARARI

İncelenen Davranışlar

- ❑ Dağıtım şirketi ile GTŞ'nin etkileşimi ve dağıtım şirketinin ayrımcı uygulamaları yoluyla gerçekleştirilen rekabeti sınırlayıcı davranışlar
- ❑ Serbest tüketicilerin tedarikçi değişim sürecinin zorlaştırılması ve geçiş maliyetlerinin artırılması yoluyla gerçekleştirilen rekabet sınırlayıcı davranışlar
 - **Serbest tüketicilerin toplu ya da otomatik olarak GTŞ portföyüne geçirilmesi**
 - **Tedarikçi değişim taleplerinin reddi**

CLK KARARI I.İDDİA

Dağıtım Şirketi ile GTŞ'nin Etkileşimi ve Dağıtım Şirketinin Ayrımcı Uygulamaları Yoluyla Gerçekleştirilen Rekabeti Sınırlayıcı Davranışlar

- Dağıtım şirketleri tarafından, dağıtım faaliyetleri sırasında elde edilen bilgilerin kullandırılmasında ve dağıtım hizmetlerinin sunulmasında GTŞ lehine ve diğer tedarik şirketleri aleyhine çeşitli ayrımcı uygulamalar gerçekleştirildiği,
- Dağıtım faaliyetleri ile diğer piyasa faaliyetlerinin hukuki ayırtırmaya tabi tutulmasına ilişkin koşulun henüz tam anlamıyla hayata geçirilmemiş olduğu; bunun da ötesinde, dağıtım ve görevli tedarik şirketlerinin, sözkonusu faaliyetleri **mümkün olduğunca** bütünleşik ve koordineli biçimde yürüttüğü

CLK KARARI I.İDDİA devam

- ❑ CLK BOĞAZİÇİ, BOĞAZİÇİ EDAŞ vasıtasıyla rakip şirketlerin mevcut müşterileriyle yaptığı sözleşme bilgilerine ulaşmakta ve bu sözleşmelerin bitiş tarihinden uzunca bir süre önce bu tüketicilere yazı göndererek tüketicileri kendileriyle son kaynak tedariği kapsamında sözleşme yapmaya davet etmekte,.
- ❑ **Tüketicilerin CLK BOĞAZİÇİ ile sözleşme yapmaması halinde, usulsüz elektrik kullanımı nedeniyle** elektriklerinin kesileceği de ifade edilmekte,.
- ❑ **Büyük tüketime sahip ST müşterilerinin CLK AKDENİZ ile sözleşme imzalaması için, bu tüketicilere AKDENİZ EDAŞ ve AKDEN Elektrik Dağıtım Perakende Satış A.Ş. (AKDEN) tarafından ek bazı dağıtım hizmetleri sağlanacağı (bakım, vb.) yönünde taahhütler içeren protokoller imzalanmakta** ve böylece, dağıtım hizmetlerinin sağlanmasında CLK AKDENİZ müşterileri lehine ayrımcılık yapılmakta,

CLK KARARI İ.İDDİA tespitler

- ❑ AKDENİZ EDAŞ'ın zorunlu unsur niteliğindeki dağıtım hizmetlerinin sunulması konusundaki hakim durumunun, CLK AKDENİZ'in faaliyet gösterdiği tedarik pazarında kötüye kullanılması...
- ❑ Tedarikçi değişim taleplerinde en önemli ret sebeplerinden olan “sayaç tebliğine aykırılık – mekanik sayaç” şartının, dağıtım şirketleri tarafından özellikle GTŞ'lerin tedarikçi geçiş talepleri konusunda uygulanarak, CLK AKDENİZ ve CLK BOĞAZİÇİ lehine ayrımcılık yapıldığı,
- ❑ Ocak 2013 – Mart 2014 arası dönemde “sayaç tebliğine aykırılık – mekanik sayaç şartı”na aykırılık gerekçesiyle AKDENİZ EDAŞ ve BOĞAZİÇİ EDAŞ tarafından yapılan retler incelendiğinde, **AKDENİZ EDAŞ'ın, söz konusu dönemde CLK AKDENİZ'in tüketicileri kendi ST portföyüne geçirmek üzere yapmış olduğu taleplerin çoğunlukla reddetmediği, diğer sağlayıcıları reddettiği...**
- ❑ BOĞAZİÇİ EDAŞ'ın, aynı dönemde aynı gerekçeyle **CLK BOĞAZİÇİ'nin çok az talebini reddettiği, buna karşılık diğer tedarikçileri yoğun şekilde reddettiği.**

CLK KARARI

I.İDDİA tespitler

- ❑ **Mekanik sayaçlarının elektronik sayaçlarla değişimi konusunda GTŞ portföyüne geçen tüketicilere öncelik verilmesi şeklindeki uygulamanın, diğer tedarik şirketlerinin yaptığı tüketici geçişi taleplerinin reddedilmesi yönündeki stratejinin bir parçası olduğu,**
- ❑ **Dağıtım şirketi bünyesinde** bulunan ve esas olarak dağıtım faaliyetlerinde (sayaç okuma, elektrik kesme, arıza-bakım) **çalıştırılmak üzere istihdam edilen personelin; pazarlama, müşteri ziyareti, bilgi güncelleme ve sözleşme yapma gibi GTŞ'nin yapması gereken faaliyetlerde çalıştırıldığı,**
- ❑ **Diğer tedarikçilerin müşterilerine ilişkin endeks okuma-yükleme işlemlerinin, GTŞ'nin müşterilerine kıyasla daha geç yapıldığı, bu durumun diğer tedarikçilerin, müşterilerine fatura kesmesini geciktirdiği ve ilerleyen süreçte dengesizlik maliyetleriyle karşılaşmasına sebep olduğu,**

CLK KARARI

I.İDDİA tespitler II

- ❑ Söz konusu endeks okumalarının sonucunda edinilen tüketim bilgilerinin, dağıtım şirketi tarafından GTŞ ile paylaşıldığı detayda ve zamanında diğer tedarikçilerle paylaşılmadığı ve diğer tedarik şirketlerine sunulan okuma değerlerinin çoğu zaman eksikler taşıdığı, endeks okumalarında gecikme ve detaylı bilgi paylaşımı konularındaki ayrımcı davranışların, esas olarak rakip tedarikçi şirketlerin müşterileri nezdindeki güvenini sarsıcı bir sonuç doğurduğu,
- ❑ Zorunlu unsur niteliğinde olan ve dağıtım şirketi tarafından münhasıran gerçekleştirilen **bu hizmetlerin, eşit durumdaki tedarik şirketlerinden yalnızca birinin müşterilerine gerektiği şekilde sunulduğu**; diğer tedarik şirketlerinin müşterilerinin ise geç gelen, yanlış ve yüksek tutarlı faturalarla karşılaştığı bu durumun, tedarik pazarının rekabetçi yapısına ve işleyişine zarar verdiği,
- ❑ Elektrik borçlarını ödemeyen müşterilere yönelik olarak diğer tedarikçiler tarafından yapılan elektrik kesme taleplerinin gecikmeli şekilde yerine getirilmesinin, rakip tedarikçilerin alacaklarını tahsilini geciktirmek suretiyle faaliyetlerini zorlaştırma niteliğinde ayrımcı bir uygulama olduğu,

CLK KARARI

II. İDDİA

Serbest Tüketicilerin Tedarikçi Değişim Sürecinin Zorlaştırılması ve Geçiş Maliyetlerinin Artırılması Yoluyla Gerçekleştirilen Rekabet Sınırlayıcı Davranışlar

1. Serbest Tüketicilerin Toplu ya da Otomatik Olarak GTŞ Portföyüne Geçirilmesi

- ☐ serbest olmayan tüketiciler portföyünde olup düzenlenen tarife üzerinden elektrik temin etmekte olan, ancak **serbest tüketici limitini geçen tüketiciler**, onayları alınmadan ve kendileriyle ikili anlaşma niteliğinde bir sözleşme yapılmadan indirimsiz olarak ya da düşük indirim oranlarıyla CLK AKDENİZ ve CLK BOĞAZİÇİ'nin serbest tüketici portföyüne otomatik olarak toplu şekilde aktarılmış,
- ☐ GTŞ'lerin serbest tüketici portföylerin, şirket performansları ile açıklanamayacak ve piyasanın normal koşullarına aykırı olarak bloklar halinde ve çok hızlı şekilde büyüyor.
- ☐ Temmuz 2013 – Ağustos 2014 döneminde aylar bazında sayaç gelişimine bakıldığında, GTŞ'lerin büyüme hızının diğer tedarikçilerle kıyaslanamayacak derecede yüksek,

CLK KARARI

II. İDDİA

2. Tedarikçi Değişim Taleplerinin Reddi

- ❑ Tedarikçi değişim sürecinde, **diğer tedarikçilerle anlaşma yapmış serbest tüketicilerin** tedarikçi değişim taleplerinin, dağıtım şirketi ya da görevli tedarik şirketi tarafından **çeşitli gerekçelerle reddedildiği**,
- ❑ AKDENİZ bölgesinde %63,2'lik, BOĞAZİÇİ bölgesinde ise %52,4'lük ret oranları oldukça yüksek...
- ❑ Bu çerçevede, **CLK ekonomik bütünlüğü içerisindeki dağıtım ve görevli tedarik şirketlerinin**, çok yüksek miktarda ret işlemi gerçekleştirmek suretiyle tüketicilerin **rakip tedarikçilere geçişini güçleştirdiği ve bu durumun da elektrik perakende satış pazarındaki rekabeti sınırlayıcı etki doğurduğu**,

CLK KARARI

Karar

«16.10.2014 tarihinde yapılan ilk oylama ve 22.10.2014 tarihinde yapılan ikinci oylama sonucunda; düzenlenen rapora ve dosya kapsamına göre,

1- a- Tespit edilen eylemlere ilişkin olarak EPDK'nın yasal ve ikincil mevzuattan kaynaklanan yetkisinin bulunduğu ve halen EPDK tarafından **konuya ilişkin olarak bir incelemenin yürütüldüğü dikkate alınarak; serbestleşmenin önünde engel teşkil eden her türlü uygulamaya ivedilikle son verilmesini teminen 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca hakkında önaraştırma yürütülen teşebbüslere görüş bildirilmesi,**

b- Dosyada bulunan bilgi ve belgelerin konuya ilişkin yürütülmekte olan incelemede değerlendirilmek üzere EPDK'ya gönderilmesi,

CLK KARARI

Karar II

EPDK tarafından yürütülen inceleme sonucundan Kurumumuzun

ivedilikle haberdar edilmesi gerektiği konusunda

anılan kuruluşa bilgi verilmesi için Başkanlığın görevlendirilmesine,

2- Bu nedenle 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca bu aşamada şikayetin

reddi ile soruşturma açılmamasına

OYÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

4054 sayılı Kanun ve 9/3

SAYING
NOTHING...
SOMETIMES
SAYS
THE MOST.

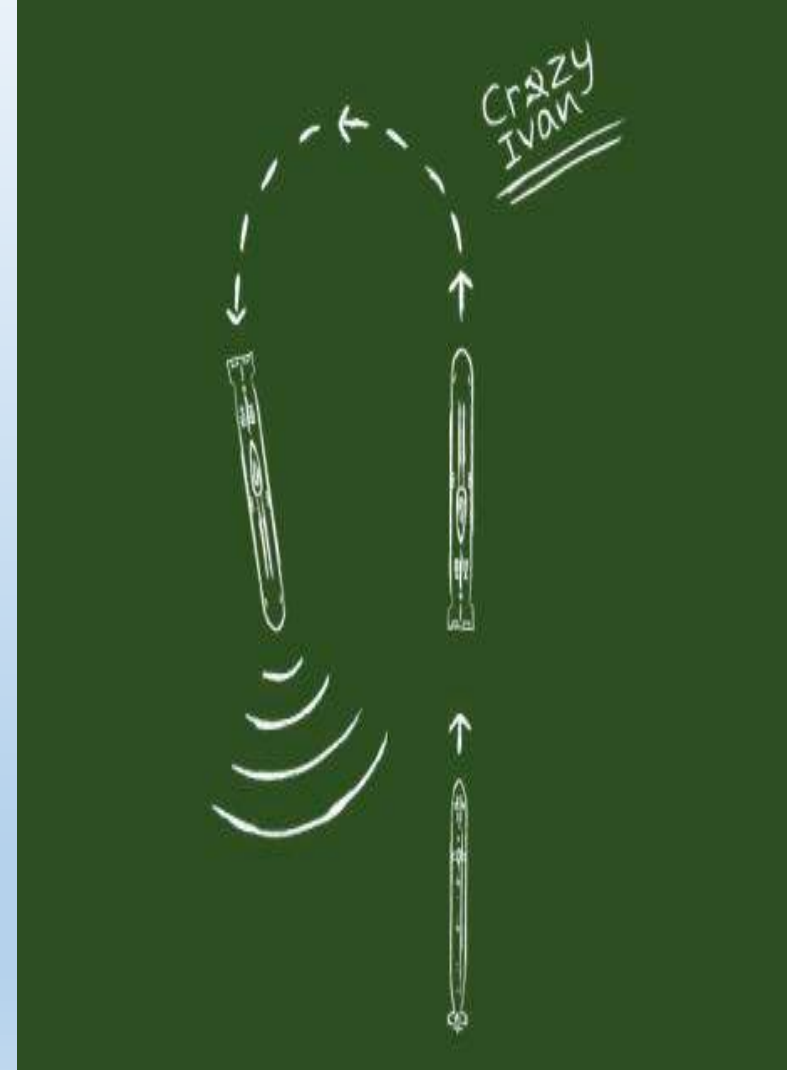
Emily Dickinson

Çılgın Ivan Manevrası

- ❑ Rekabet Kurumu'nun 2016 sonu ve 2017 yılının başında birbiri ardına duyurduğu elektrik dağıtım sektörüyle ilgili soruşturmalar,
- ❑ Teşebbüslerin sıralaması bile aynı.
- ❑ Sektör raporu(Ocak 2015) çok daha sert tespitler içeriyor.
- ❑ Devam eden soruşturmalar; 2016 yılının ikinci yarısı ile 2017 Mart ayı arasında yapılan duyurular;
- ❑ Görünen köy; Sektör araştırmasının verdiği en önemli ödev yapılmalı;

«dağıtım şirketleri ile görevli tedarik şirketleri arasında başta bilgi değişimi olmak üzere yetersiz ayrıştırmadan kaynaklanan problemler serbestleşmenin önündeki önemli bir engel»

Matrix Reloaded

Akdeniz Elektrik Dağıtım A.Ş., CLK Akdeniz Elektrik Perakende Satış A.Ş. Ve Ak Den Enerji Dağıtım Ve Perakende Satış Hizmetleri A.Ş. Hakkında Soruşturma Açıldı (9.8.2016)

Akdeniz Elektrik Dağıtım A.Ş. ile CLK Akdeniz Elektrik Perakende Satış A.Ş.'nin ayrıştırma ilkelerine aykırı hareket ederek ve ayrımcı uygulamalarda bulunarak 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettiği iddiasını içeren başvurular üzerine yürütülen önaraştırma, Rekabet Kurulunca karara bağlandı.

Önaraştırmada elde edilen bilgi, belge ve yapılan tespitleri 19.07.2016 tarihli toplantısında müzakere eden Rekabet Kurulu, bulguları ciddi ve yeterli bularak 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal edip etmediklerinin tespiti yönelik olarak Akdeniz Elektrik Dağıtım A.Ş., CLK Akdeniz Elektrik Perakende Satış A.Ş. ve Ak Den Enerji Dağıtım ve Perakende Satış Hizmetleri A.Ş. hakkında soruşturma açılmasına, 16-24/407-M sayılı karar ile karar verdi.

Bilindiği üzere 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 6. maddesi, hâkim durumun kötüye kullanılmasını yasaklamaktadır. Soruşturma, adı geçen şirketlerin 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal edip etmediklerinin tespiti amacıyla başlatıldı.

* Rekabet Kurulu tarafından alınan soruşturma kararları, hakkında soruşturma açılan teşebbüs ya da teşebbüs birliklerine kararın tebliğ edilmesini takiben kamuoyunun bilgisine sunulur. Kamuoyunun Rekabet Kurulu kararları hakkında bilgilendirilmesi kapsamında yapılan bu açıklamalar, hakkında soruşturma açılan teşebbüslerin ya da teşebbüs birliklerinin 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettikleri, Kanun kapsamında ceza yaptırımını ile karşı karşıya kaldıkları veya kalacakları şeklinde yorumlanamaz.

CK Karar

❏ 20.02.2018 tarih, 18-06/101-52 sayılı Karar

- Akdeniz Elektrik Dağıtım A.Ş.'nin Akdeniz elektrik dağıtım bölgesinde elektrik **dağıtım hizmeti pazarında hâkim durumda** olduğuna,
- CK Akdeniz Elektrik Perakende Satış A.Ş.'nin, Akdeniz elektrik dağıtım bölgesinde, **“serbest tüketici limitinin altında kalan tüketicilere yapılan elektrik enerjisinin perakende satışı”, “dağıtım seviyesinden sisteme bağlı olan sanayi müşterilerine yapılan elektrik perakende satışı”, “ticarethane müşterilerine yapılan elektrik perakende satışı” ve “mesken müşterilerine yapılan elektrik perakende satışı”** pazarlarında hâkim durumda olduğuna,
- Akdeniz Elektrik Dağıtım A.Ş. ve CK Akdeniz Elektrik Perakende Satış A.Ş.'nin 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında hâkim durumlarını kötüye kullandığına,
- 2016 mali yılı sonunda oluşan ve Kurul tarafından belirlenen yıllık gayri safi gelirleri üzerinden, Akdeniz Elektrik Dağıtım A.Ş.'ye 11.814.184,76 TL, CK Akdeniz Elektrik Perakende Satış A.Ş.'ye 26.341.333,17 TL idari para cezası verilmesine,
- 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin birinci fıkrası çerçevesinde rekabet ihlali niteliğinde olan uygulamalarına son vermesi gerektiğine,

Örnek Olaylar

Örnek Olay I

(Mal Vermeyi Reddetme)

Çok önemli bir sanayi kuruluşu ve aynı zamanda önemli bir elektrik alıcısı olan (K) uzun süredir finansal zorluklar yaşamaktadır. Bu konuda yazılı ve görsel basında sayısız haber çıkmıştır. Konu ETD tarafından düzenlenen iftar yemeğinde gündeme gelir. Kimi şirketler (K) ya kimsenin ikili anlaşma önermemesini istemektedir. Zira mali durumu karanlık bir şirkete indirimli elektrik vermek çok risklidir.

İftar yemeğinden sonra kendisinden (K)'nın teklif istemesi nedeniyle tedarikçi (Z), (K)'nın bölgesindeki tedarik şirketini ve teklif istediği diğer tedarikçi (U)'yu arayarak müşteri hakkında bilgi toplar.

(Z), tedarikçi (U)'ya, bölgesindeki tedarik şirketi dışında kimsenin anılan tüketiciye ikili anlaşma önermemesini teklif eder.

Örnek Olay I

(Mal Vermeyi Reddetme) Soru 1

Herhangi bir tedarikçinin (K)'ya dedikodulardan etkilenererek indirim vererek ikili anlaşma yapmaktan vazgeçmesi bir rekabet hukuku ihlali midir?

- A. ETD yemeğinde elde ettikleri bir bilgi olduğu için buna dayanılarak ikili sözleşme yapmaktan vazgeçilmesi rekabet ihlalidir.
- B. Dedikodulara göre, basında çıkan haberlere göre mal vermeyi reddetmek ihlal doğurur.
- C. Toplu bir eylem olmadığı sürece, tek taraflı bir karar neticesinde basındaki haberlere ve dedikodulara dayanılarak karar verilebilir.
- D. Her ihtimale karşın indirimli ve yeterli teminat alınarak ikili anlaşma yapılabilir.

Örnek Olay I

(Mal Vermeyi Reddetme) Soru 2

(Z)'nin, tedarikçi (U)'ya, mevcut Tedarikçisi dışında kimsenin anılan tüketiciye ikili anlaşma önermemesini teklif etmesi ihlal midir? Bu kapsamda anılan tüketici hakkında görsel ve yazılı basında çıkan haberler haklı neden teşkil eder mi?

- A. Görsel ve yazılı basında bu haberlere herkes görebileceğinden, bunu okuyup, karşılıklı bir çözüm aramak ihlal olamaz !!!
- B. Sadece bir teklif, kayıt yok. Sorun olmaz. Yazılı yapılmamalı.
- C. Pazarda bir sürü sağlayıcı var. Zaten GTŞ elektrik sağlamakla yükümlü. Sorun olmaz. Gitsin GTŞ'den alsın.
- D. Şayet dedikodular gerçek olsa bile, birbiriyle rakip olan teşebbüslerin anlaşarak başka bir teşebbüse mal vermeyi reddetmesi ihlaldir..

Örnek Olay I

(Mal Vermeyi Reddetme) Soru 3

Bütün tedarikçilerin mali durumu kötü alıcılara önerecekleri ikili anlaşmalardaki indirim oranının üst limitini en fazla % 0,5 olarak belirlemesi ihlal olur mu?

- A. İndirim oranının üst limitinin belirlenmesi ihlal değildir.
- B. Alıcının durumu gerçekten kötüyse bu yapılabilir.
- C. Bölgeleri içinde ilgili GTŞ'den aldıkları indirim oranı daha yüksek olacağından sorun olmaz.
- D. Elektrik satışı reddedilmiyor ve üstüne üstlük bir indirim veriliyor. Bu durum rekabet ihlali olmaz.
- E. Doğrudan ya da dolaylı yoldan anlaşma yapmayı reddetme durumu düşük indirim veya bir indirim oranı üzerinde anlaşmayı da kapsar.

Örnek Olay II (Bilgi değişimi)

ETD bünyesinde yapılan toplantılar çerçevesinde zaman zaman üreticiler santrallerindeki teknik sorunlar yanında bakım onarım konusundaki planladıkları tarihleri de paylaşmaktadır.

Ayrıca yeni kapasite mekanizmaları hakkındaki görüşler ve piyasadaki karlılık oranları üzerinde de konuşulmaktadır. Bu toplantılara yeni katılan büyük bir üreticinin GMY'si konumundaki Mert Bey, heyecanla o ay yaptığı «iyi satışlar» hakkında bilgi vermekte ve zaman zaman çok düşük piyasa fiyatı uyguladığını düşündüğü şirketlerin yetkililerini uyarmaktadır.

Başka büyük bir üreticinin yetkilisi Cenk Bey ile yakın arkadaş olan Mert Bey, ondan ertesi gün gün öncesi piyasaya iyi bir fiyat vermesi halinde onu Dünya Kupası finaline götüreceğini söyler. «Böylece herkes kazanır» diye de ekler.

RK tarafından yerinde inceleme sırasında Cenk Bey'e gönderilen «Helal olsun» yazılı bir final bileti bulunur.

Örnek Olay II

(Bilgi Değişimi)Soru 1

Üreticilerin santrallerin arıza ve bakım tarihlerini birbirleri ile paylaşmaları;

- A. Bütün ekipmanı sağlayan aynı şirketler, bakımı da onlar yapıyor. Onlar herşeyi biliyor, sorun olmaz.
- B. Bakım onarım günleri zaten önceden bellidir. Bunu söylesek ne olur!!!
- C. Bunu yapıyoruz ki herkes kendini ona göre ayarlasın. Sürpriz olmasın.
- D. Rakipler arasında pazarda etkisi olabilecek stratejik bilgilerin paylaşılması risk doğurur.

Örnek Olay II

(Bilgi Değişimi)Soru 2

Mert Bey'in uyguladığı «iyi fiyatlar» hakkında bilgi vermesi;

- A. Piyasada zaten herkes birbirinin fiyatını duyar, sorun olmaz.
- B. Safça bir hareket. Zamanla öğrenir. Anlatsın dursun toplantılarda bizi bağlamaz.
- C. Bir iki satış sadece ne kadar etkili olur ki.
- D. Birbiriyle rakip olan teşebbüslerin müşterileri paylaşması kısıtlı da olsa rekabet ihlalidir. Bunların büyüklüğü ya da sayısı önemli değildir.

Örnek Olay II

(Bilgi Değişimi)Soru 2

Gün öncesi piyasada iyi fiyatlar vermesi konusundaki motivasyon mesajı ve Dünya kupasına gitmeleri;

- A. Temennidir. Kimse bir şey diyemez.!!!
- B. İsteyen yemeğe isteyen kupaya götürür. Adam bir güzellik yapmış, o da ona teşekkür için böyle bir hediye göndermiş. Hem iyi olmuş, herkes kazanmış.
- C. İsteddiğimiz fiyatı veremeyecek miyiz !!!
- D. Bu rakipler arası bir uzlaşmanın kuvvetli bir delilidir. Risk doğurur. Kupa biter, Rekabet Kurumu soruşturması bitmez...

Örnek Olay II

(Rakiplerle Temas) Soru 2

(U) ile (G)'nin Genel Müdür Yardımcıları birbirlerini çok eskiden tanımaktadır. Öğle yemeğinde buluşup, eski günleri anmaya karar verirler. Yemek sırasında konu elektrik piyasasında uygulanan fiyatlara kayar. (U), uygulanan fiyatlardan mutlu olmadıklarını, «aptalca zarar etmenin kimseye faydası olmadığını» söyler. Birkaç müşteriye uyguladıkları fiyatları örnek olarak verir.

(U), beraberce akıllı davranmalarının yerinde olacağını söyler. İşler böyle giderse herkesin batacağını belirtir.

- A. Öğle yemeği ve iki arkadaşın hezeyanları!!!
- B. Bu çalışanların görevleri gereği buna yetkisi yok. Bir şey olmaz.
- C. Bu bilgiler doğru. Bunu söylemek sorun olmaz.
- D. Rakipler arasında bilgi değişimi risklidir. İki eski arkadaş da olsalar, öğle yemeğinde bunları konuşamazlar.

Örnek Olay II

(Rekabeti Kısıtlayıcı Anlaşma) Soru 3

(U) ile (G)'nin yetkililerinin Öğle yemeği neticesinde bir uzlaşma olmaz. Ancak hemen ertesi gün (U) ve (E)'nin yetkililerinin geniş katılımlı bir toplantı yaptığı bilinmektedir. Bu izleyen haftalarda hem (E)'nin hem de (U)'nun (G)'nin fiyatlarında bir yükselme gözlemlenmektedir. Kesin bir delil olmasa da (G)'nin ve diğerlerinin o zamana kadar görülmeyen ölçüde yüksek fiyatlar teklif ettiği görülür.

- A. Piyasa zaten zarar ediyordu. Batmamak için
- B. (G)'nin pazara girişi zararına oldu. Fiyatları o düşürdü. Ona tepki veriyorlar. Sonunda akıllandılar.
- C. Toplantıda ne konuşulduğu ispat edilmeden bir sorun doğmaz.
- D. Teşebbüsler arasında paralel uygulama var. Makul bir nedeni yoksa şüphe doğurur.

Örnek Olay II

(Bilgi Değişimi) Soru 4

(U)'nun pazarlama stratejilerinin konuşulduğu toplantıda üstleri tarafından pazardaki gelişmelerden habersiz olmakla suçlanan Tuna Bey, (E)'deki arkadaşı Mert Bey'i arar ve birkaç müşteri grubu için uyguladıkları fiyatları sorar. İlerleyen günlerde de Mert Bey'den uygulamayı düşündüğü fiyatlar konusunda fikir alır.

- A. Sadece fikrini sorduğundan ihlal olmaz.
- B. İki eski arkadaş arasındaki tüm telefon konuşmalarından şirket sorumlu olmaz.
- C. Rakiple fiyatlandırma konusundaki hassas bilgilerin paylaşılması rekabet hukuku anlamında risk doğurur.
- D. Fiyatlar pazardan elde edilebiliyorsa ve pazarın küçük bir kısmına ilişkin ise ihlal olmaz.

Örnek Olay V

(Sektör Toplantısı)

Sektör toplantısı yapılarak, pazarda yaşanan daralma konusundaki kriz aşılımaya çalışılmaktadır. Fiyatlar çok düşük olduğundan birçok teşebbüs iflas etme riski altındadır. Toplantının ilan edilen gündemi Bakanlık ile sektör sorunlarının paylaşılması ile ilgilidir. Sektörün en yaşlı ve duayen niteliğindeki yöneticisi söz ister ve «*Kar marjımız üzerindeki bu dayanılmaz baskıya son vermenin bir yolunu bulmalıyız. Bu kadar adam beraberce bu konuya istesek bir günde çare buluruz*» demiştir.

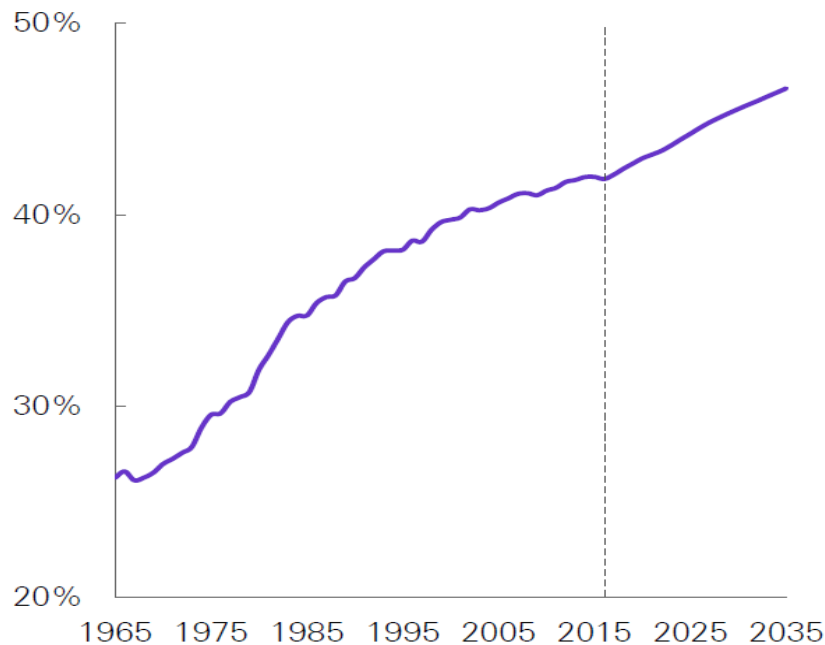
- A.** Çok doğru söyledi. Neden bunu yapmıyoruz ki, Bravo...
- B.** Toplantıda tutanak tutan yok, zaten bitmesine az kaldı. Söz uçar, yazı kalır. Ben de bir şey demedim zaten. Bir şey olmaz.
- C.** İfadeye itiraz ediyorum. Bu rekabete aykırı anlamlara gelebilir. Bunu tutanağa geçirin lütfen.
- D.** Ayıp oluyor. Böyle şeyleri bir duyan olur. Konuyu kapatalım biran önce. Resmi kayıtlarda bu yazılmasın, yazan varsa da kayıtlardan çıkartın.

Gelecek; Daha Çok Elektrik

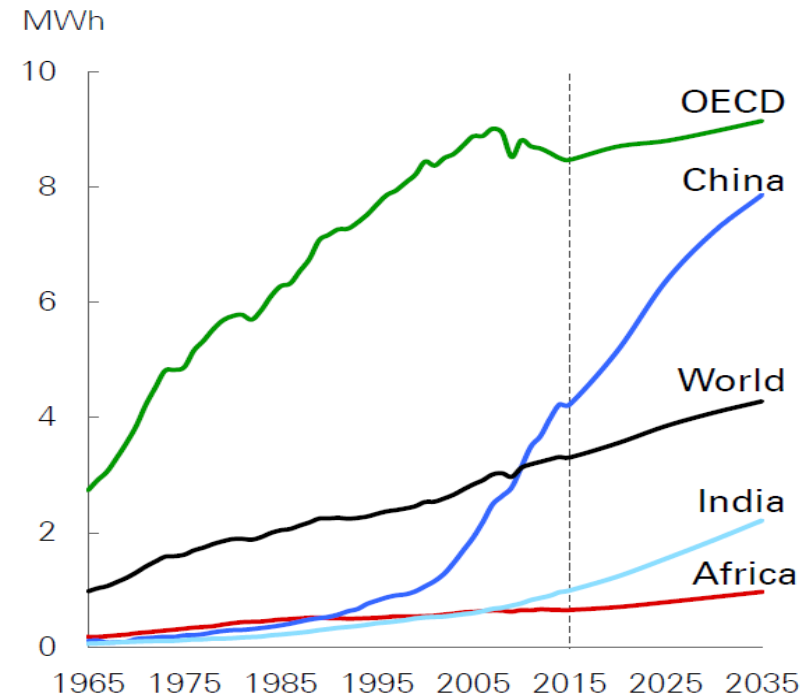
The power sector accounts for an increasing share of energy...

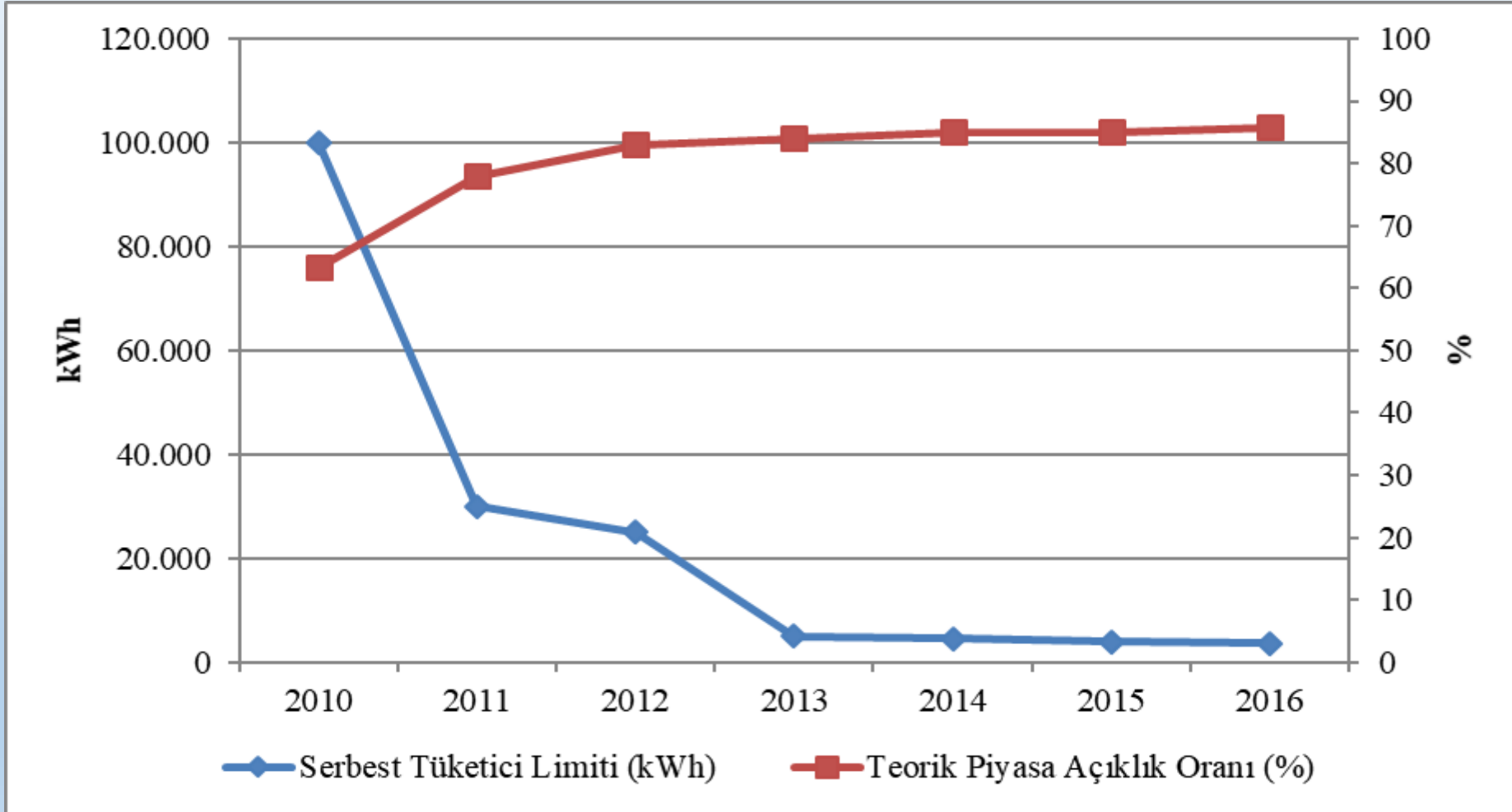
Share of power sector in primary energy consumption

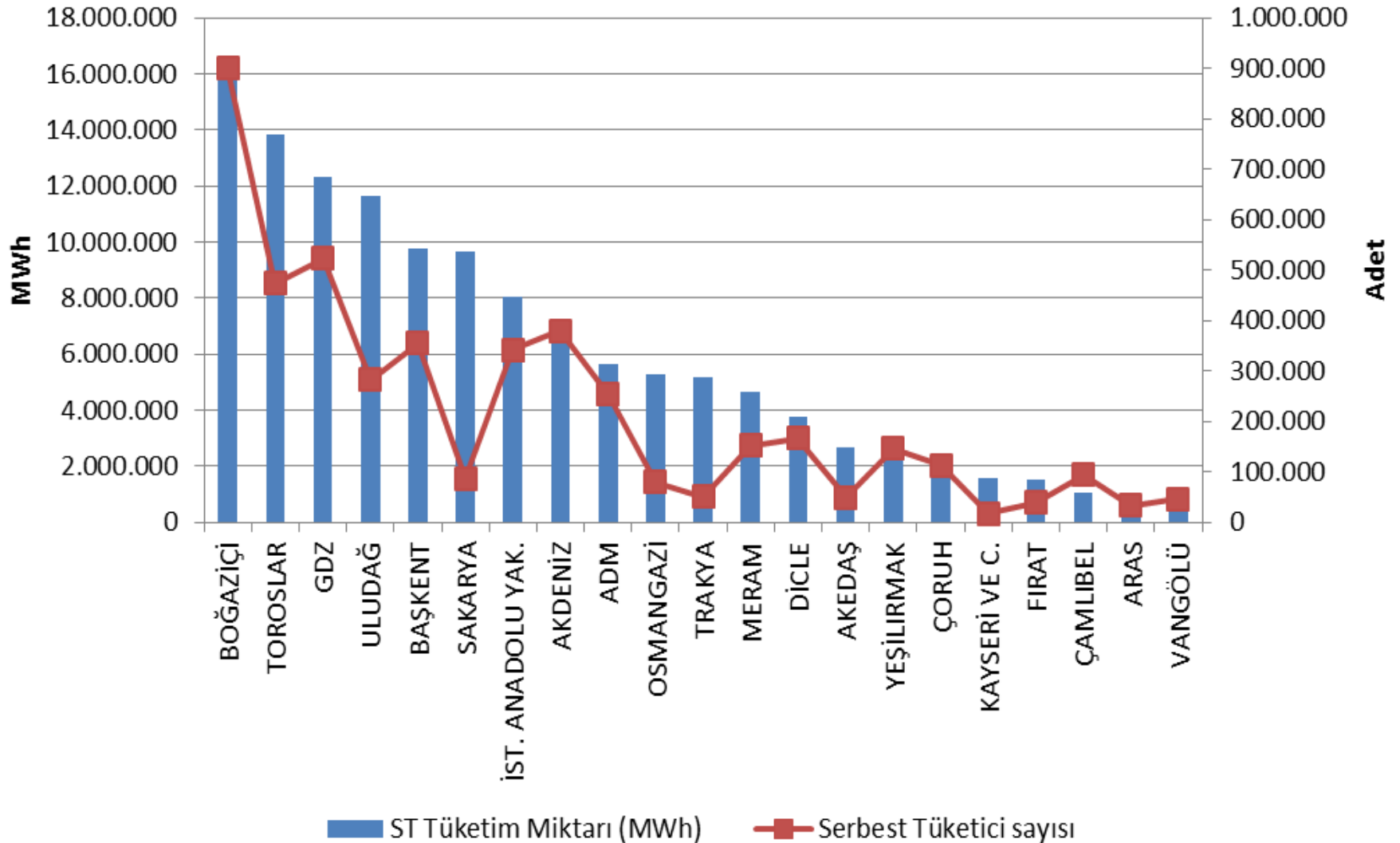
Electricity consumption per capita

Sektörün Mevcut Durumu

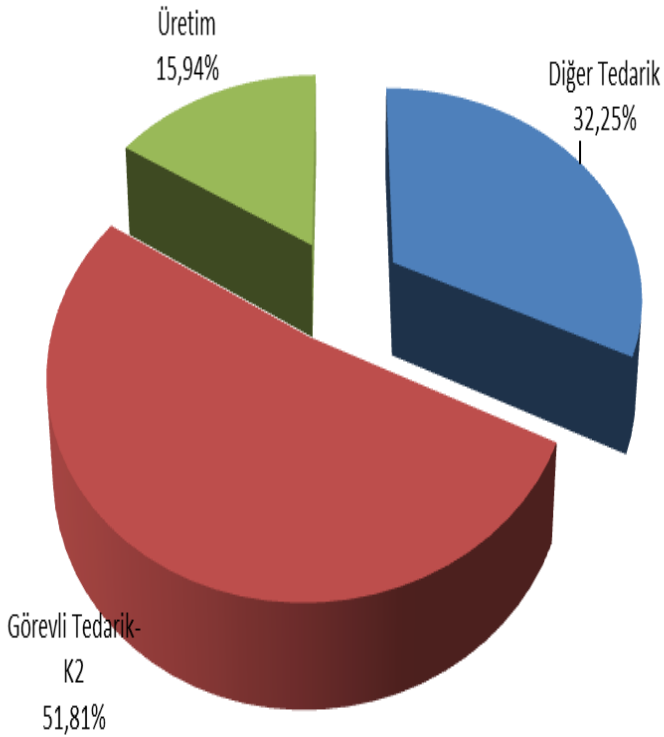

GTŞ'lerin Tedarik Gücü

GTŞ'lerin Serbest Tüketicilerdeki Pazar Payı

Serbest Tüketicilerin Tüketimlerinin Tedarikçi Türüne Göre Dağılımı

Fiili Açıklık Oranı

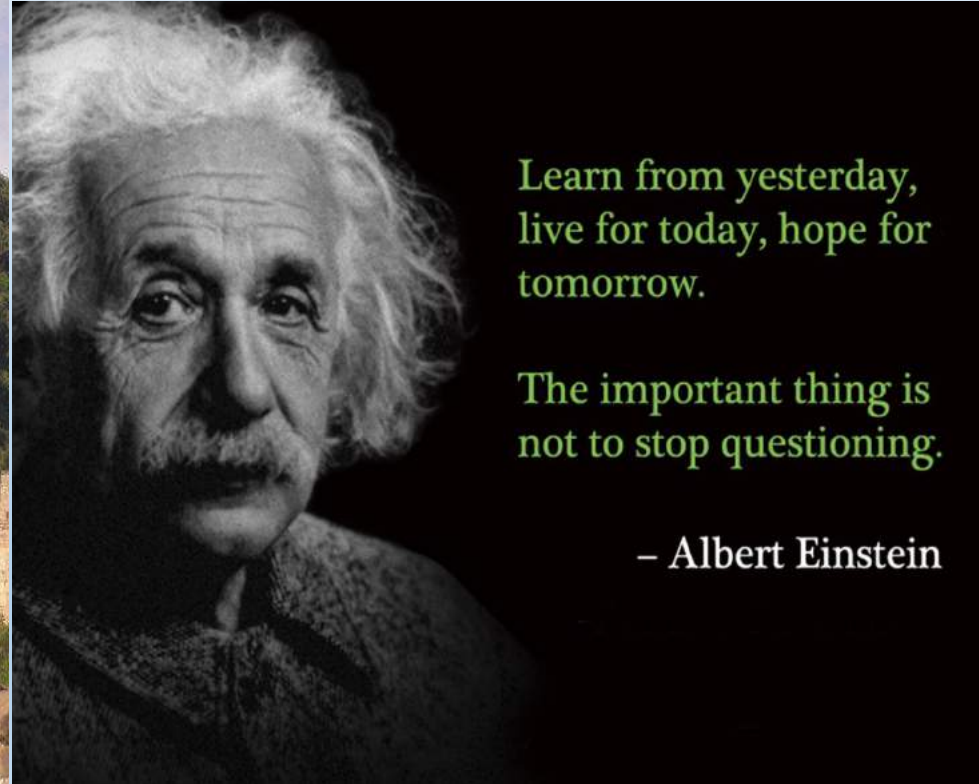
- ❑ 2017 yılında tedarikçisini değiştiren serbest tüketicilerin sayısı 583 bin.
- ❑ Toplam serbest tüketici sayaç sayısı 4 milyon 579 bin. Toplam sayaç sayısı 42 milyonun üzerinde.
- ❑ Tedarikçisini değiştiren serbest tüketicilerin toplam tüketimi 7,44 TWh olup bu değer toplam faturalanan tüketiminin ise %3,3'ü.

Sonuç

- ❑ 4054 sayılı Kanun m.56 ve devamı → Özel hukuk tazminat davaları, 3 kat tazminat.
- ❑ Ayırıştırma konusunda harekete geçme ihtiyacı,
- ❑ Rekabet hukukuna tam uyum,
- ❑ Yakın gelecekte dağıtım şirketleri ile bölgeye girmeye çalışan tedarikçilerde birleşme&devralmalar, ortak üretim veya birlikte ürün satışı,
- ❑ Elektrik sektöründe teknolojik dönüşüm ve «Big Data»,
- ❑ Tedarik-üretim dikey bütünleşmedeki artış yeni rekabet hukuku riski.

Sonucun Sonucu ve Bir hatırlatma;

Çin Seddi bir günde inşa edil(e)mez.

Learn from yesterday,
live for today, hope for
tomorrow.

The important thing is
not to stop questioning.

– Albert Einstein

TEŞEKKÜRLER